

(ISSN: 2602-4047)

Akyol, C. & Dönmez, C. (2021). Art Based Social Studies Learning Experiences of Fifth Grade Students, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(15), 2321-2358.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.471>

Article Type (Makale Türü): Research Article

ART BASED SOCIAL STUDIES LEARNING EXPERIENCES OF FIFTH GRADE STUDENTS

Canan AKYOL

Res. Asst., Dokuz Eylul University, Izmir, Turkey, canan.akyol@deu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9892-0010

Cengiz DÖNMEZ

Prof. Dr., Gazi University, Ankara, Turkey, cdonmez@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6509-4664

Received: 01.09.2021

Accepted: 16.11.2021

Published: 22.12.2021

ABSTRACT

The research is aimed to determine the art based social studies learning experiences of fifth grade students. Therefore, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was adopted. The study group consisted of 21 fifth grade students studying at a secondary school in Buca district of Izmir province in the second term of the 2018-2019 academic year. The research data were collected through face-to-face interviews through a semi-structured interview form. The data were analyzed by content analysis. As a result of the research, it was determined according to the students' views that art made them feel positive and negative emotions, and that they were primarily interested in paper marbling, painting, sculpture, ceramics, origami, music, dance, folk dances, art of food and drink. The artistic activities carried out in the social studies course were evaluated within the scope of activities that were fun, motivating, making learning permanent, differentiating according to learning domains, making the student both active and passive, irregular, unclear, numerically insufficient, and not covering different branches of art. The majority of the students stated that they wanted art to be used in the social studies course. Art can be integrated with most of the themes in the social studies course, and different arts can be chosen for this. Art can be used for purposes such as raising public awareness, establishing a science-art relationship, becoming more successful, learning inventions, facilitating the theme, socializing, and promoting. According to the students, learning art based social studies has several advantages as well as some disadvantages. In line with these results, it is recommended to use art frequently in the social studies course and regular and purposeful studies can be conducted in which social studies courses and art are integrated. While teaching art based social studies, the activities to be carried out to make students active in the process must be student-centered and include different branches of art, considering individual differences. Because of the number of studies dealing with the relationship between art and social studies are limited in the literature, it is expected that theoretical and applied research will contribute to the field.

Keywords: Social studies, art, art based learning, art based teaching, student.

INTRODUCTION

The social studies, which aims to adapt to social life, to communicate effectively with the environment, to recognize one's own culture, to understand different cultures, to make sense of the past-present-future, to produce solutions to problems, to think critically and creatively, to grow as active citizens, is a course that is very convenient for integrating with art with its interdisciplinary structure. Determining the art based social studies learning experiences of students will guide the integration of social studies course with art.

Discussions on art's meaning have been going on from the past to the present, and it does not seem possible to make a standard definition of the concept of art that everyone adopts. In general terms, art is defined by Dewey (1980, p. 47) as a construction and production process that includes molding clay dough, shaping marble, casting bronze, working with paints, constructing buildings, singing songs, playing musical instruments, acting on stage, and dancing with rhythmic movements. The Turkish Language Association, on the other hand, refers to art as (1) all the methods used to express an emotion, a design, or beauty, or the superior creativity that emerges depending on this expression, (2) the expression created according to the understanding and taste of a specific civilization or community, (3) mastery in creating something, (4) all the rules to be followed in a profession, and (5) craft.

In the 21st century that we live in, it is essential to focus on art and culture courses to find solutions to the problems in art and culture in the education system in Turkey, and the courses related to art education should be given by covering all art types and integrating them with courses such as social studies, history and Turkish. Art based education should be included in extracurricular activities, primarily in formal education programs, alongside an equal value attached to science and technical education. It should be tried for the students to gain artistic literacy (San, 2019, p. 132). Content is generally emphasized in integrating art with different disciplines. For instance, students can create their hieroglyphs while studying Ancient Egypt or draw portraits of family members while studying the subject of family. These art events can make the content engaging and memorable (Sheridan, 2009, p. 82).

Related topics of anthropology, archaeology, economy, geography, history, law, philosophy, political sciences, psychology, religion, sociology, art, literature, mathematics, and natural sciences that form the content of social studies (NCSS, 1993), are grounded by focusing on the concepts of "interdisciplinary" and "integration." This content of social studies is likened to the art of paper marbling in terms of its qualities (Öztürk, 2012, pp. 13-14; Öztürk & Deveci, 2011, p. 8). Social studies and art are like life. Consequently, it can create a competent and exciting combination for students (Brady, 2007, p. 305). Art is one of the most influential and practical ways that can be employed in getting the students to gain the knowledge, skills, and values of the sciences that make up social studies, in citizenship education, in finding appropriate solutions to problems, and in enabling the individual to understand and explain his/her own culture and other cultures.

In the process of creating products in artistic activities, children learn materials and techniques, think, question and develop their creativity through trial and error. They experience the happiness and pride of success thanks to the product they have created as a result of the process. Thus, their spiritual, personal, physical and social development increases with art (Buyurgan & Buyurgan, 2018, p. 10). In primary education, students who are educated with courses that are fed with artistic activities, such as primary art education, observing nature and the environment, going down to the essence of matter, and designed with an ever-increasing form and order of thought, achieve high success in other courses and have higher overall success compared to students who do not receive such education (San, 2019, p. 17). Contemporary art education is necessary for everyone, but craftsmanship and skill are not its goal. The important thing is to reveal the creative power and accumulation of the individual and to ensure the development of aesthetic concern and thought. It aims to raise individuals who understand art, support art, and become elite art consumers by destroying the prejudices against art (Artur, 2013, p. 106). The purpose of carrying out the courses in primary education with art based teaching is not to train artists, but to make use of the power of art to create a sense of aesthetics, to teach respect for differences and to raise people who are sensitive to their environment. Since social studies covers different disciplines with an interdisciplinary approach, it is a course in which artistic subjects can be applied in various ways (Demirezen, 2019, p. 377-378).

Various researches were identified within the relationship between art and social studies when the literature was examined. There are studies on views and perceptions towards art (Akhan, 2013; Çıldır Gökaslan, 2020; Kılcan & Akbaba, 2014; Sarıgöz, Sağ & Cam, 2015; Yılmaz & Şahan, 2016). Furthermore, there are also studies on scale development (Ayaydın, Kurtuldu & Akyol Dayı, 2017; Dede, 2016) regarding views on art. Studies on integrating social studies and art (Burstein, 2014; Epstein, 2001; Manifold, 1995; Taylor, Monck & Ayoub, 2014) draw attention. Studies on art (Baş, 2020; Ercan, 2007; Kaymakçı, 2013; Kırıkçı, Akgül & Bahar, 2020; McKean, 2002) were made in social studies textbooks and curriculum.

In addition to studies in which art is handled in an integrated manner, in the studies conducted with literary works used in social studies teaching (McGowan & Guzzetti, 2003; Öztürk & Otluoğlu, 2002; Yeşilbursa & Sabancı, 2015), visual arts (Burstein & Knotts, 2010), museums (Boyer, 1996; Güleç & Alkış, 2003; Selanik Ay & Kurtdele Fidan, 2014), performing arts (Colley, 2012; Kisida, Goodwin & Bowen, 2020; Taylor, 2008), movies (Russell, 2012), music (Mangram & Weber, 2012), folk songs (Gülüm & Ulusoy, 2008; Sidekli & Coşkun, 2014; Ünlüer, 2018), and works (Morris, 2000), the relationship between certain branches of art, locations or products and social studies have been revealed.

In this research, unlike the studies on art and social studies, the experiences of the students in a school where art based practices were carried out at various times in the social studies course, related to art, artistic activities and art based social studies learning were examined in detail. The research is essential in terms of determining the current state of art based social studies teaching, and the positive and negative aspects. Furthermore, the relationship between social studies and art were considered with a holistic approach in the

research. Therefore, the research aimed to determine the art based social studies learning experiences of fifth grade students. Thus, answers to the following questions were sought. About the students;

1. What are their views on how they feel while dealing with art?
2. What are their views on the arts they are curious about?
3. What are their experiences with artistic activities carried out in the social studies course?
4. What are their views on the use of art in the social studies course?
5. What are their views on artistic activities that can be applied in the social studies course?
6. What are their views on the advantages of art based social studies learning?
7. What are their views on the disadvantages of art based social studies learning?

METHOD

Research Model

In the research, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was adopted to determine the art based social studies learning experiences of the students. Phenomenological study describes the common meaning of a few people's experiences of a phenomenon or concept (Creswell, 2015, p. 77). In phenomenological research, it is tried to reach the essence of the experience by questioning the experiences related to the phenomenon (Ersoy, 2017, p. 85). The primary data collection method used to reach the basic structure or reality at the essence of the experience is the phenomenological interview (Merriam, 2013, p. 25). Within the scope of the research, art based social studies learning experiences of fifth grade students studying in different classes in a secondary school where artistic activities are carried out in social studies courses were examined through phenomenological interviews.

Study Group

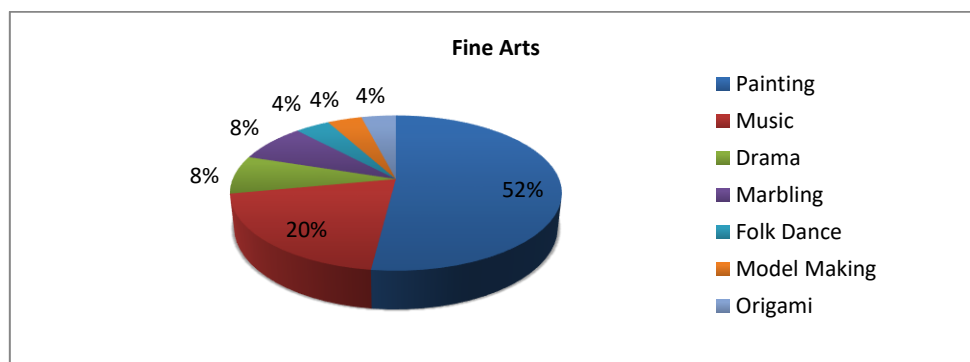
The study group consisted of 21 fifth grade students studying in a secondary school in the Buca district of Izmir province in the second term of the 2018-2019 academic year. The numerical data regarding the genders of the students who constituted the study group are given in Table 1.

Table 1. Genders of the Students in the Research Study Group

Gender	<i>n</i>
Male	11
Female	10
Total	21

When Table 1 is examined, it is seen that 21 students, 11 boys and 10 girls, participated in the study. The sampling method of the research was criterion sampling, one of the purposeful sampling methods. Purposeful sampling typically focuses on understanding and examining a situation in depth on relatively small samples (Patton, 2014, p. 46), while criterion sampling enables to analyze every condition that meets a set of predetermined criteria (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 122). Since the subjects directly covered by art, such as

paper marbling art, cuisine, folk dances, traditional handicrafts, literature, and artistic heritage in the social studies course are handled in the fifth grade, interviews were held with the fifth grade students at the end of the term. In the school where the interviews were carried, art activities were conducted in the social studies classes in various occasions. Accordingly, since the students who were in the fifth grade in a secondary school where art activities were practiced and who were interested in at least one fine arts were selected, the criterion sampling method was adopted. The fine arts that the students of the study group were interested in are given in Figure 1.

Figure 1. Fine Arts That the Students in the Study Group of the Research Are Interested in

When Figure 1 is examined, it is seen that 13 students (52%) stated that they were interested in painting, 5 students (20%) in music, 2 students (8%) in drama, 2 students (8%) in paper marbling, 1 student (4%) in folk dances, 1 student (4%) in model making and 1 student (4%) in origami.

Data Collection Tool

The data of the research were collected with a semi-structured interview form. In the interview form approach, the researcher can ask the questions he/she has prepared and additional questions to get more detailed information, adhering to the predetermined topic. The interview form is developed to include all dimensions and questions related to the research problem (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 132). In this study, the researchers prepared the interview form. The interview form was prepared in line with the opinions of five experts, one from Turkish education, one from assessment and evaluation, and three from social studies education. A pre-application was performed with three students to determine how long it would take to complete the interview form, its suitability for the purpose, and possible problems. Since there was no problem in the pre-application and it was determined that the interview form was understandable and suitable for the purpose, no changes were made. Interviews with students lasted an average of 30 minutes.

The interview form consisted of personal information and interview questions sections. Students' gender and the fine arts they were interested in were asked in the personal information section. There were seven questions in the interview questions section. In the interview questions, the students were asked their views on how they felt while dealing with art, the arts they were curious about, their experiences with artistic

activities carried out in the social studies course, whether they wanted the use of art in the social studies course, how artistic activities could be applied in the social studies course, and the advantages and disadvantages of art based social studies learning.

Data Collection

Permissions for the research were obtained with the letter of Gazi University Institute of Educational Sciences dated 04/01/2019 and numbered 435, and the approval of Izmir Governorship Provincial Directorate of National Education dated 23/05/2019 and numbered 10109986.

The data were collected through semi-structured interviews. The interviews were conducted face-to-face by the researchers at the school library at appropriate times at the end of the term. Before starting the interview with the students in the study group, the researchers introduced themselves and provided information about the research purpose. Then, the questions in the interview form were asked, and the researchers noted the answers. The total interviews lasted for 11 hours and 45 minutes, each interview being approximately between 30 and 40 minutes.

Data Analysis

The data obtained from the research were analyzed by content analysis. Content analysis is used to determine words, concepts, themes, idioms, characters, or sentences in the text and digitize them (Kızıltepe, p. 253-254). Before analyzing the data, the students in the study group were given codes such as SF1 (Student, Female, 1), SM3 (Student, Male, 3). Afterwards, the answers given by the students to each question were examined and coded. The codes were classified according to their similarities and differences, and themes were determined. These themes are presented in the findings section.

Appropriate strategies proposed by Lincoln and Guba (1985, as cited in Yıldırım & Şimşek, 2016, pp. 276-277) and mentioned by Erlandson, Harris, Skipper and Allen (1993, as cited in Yıldırım & Şimşek) were used to increase the quality of the research. Accordingly, participant confirmation was made at the stage of ensuring the credibility of the research. After the data were collected, they were summarized, and the students were asked to state whether these data reflected their views. A detailed description was made at the stage of ensuring the transferability of the research. The students' views were presented as they were and were quoted under the themes with direct quotations. At the stage of ensuring the consistency of the research, consistency analysis was carried out. Data collection, coding, and associating with the results were carried out in similar processes, and the interviews were carried out with a similar approach. In the confirmability phase of the research, a confirmation examination was carried out. The data collection tool of the study, the raw data, the coding made during the analysis process, and the notes that formed the basis of the report are kept. At the ethical stage of the research, necessary permissions were obtained initially. Students' names were not written

anywhere in the study; each student was given a code. Volunteering, confidentiality, and respect for private life were observed in the interviews.

FINDINGS

Students' Feelings While Dealing with Art

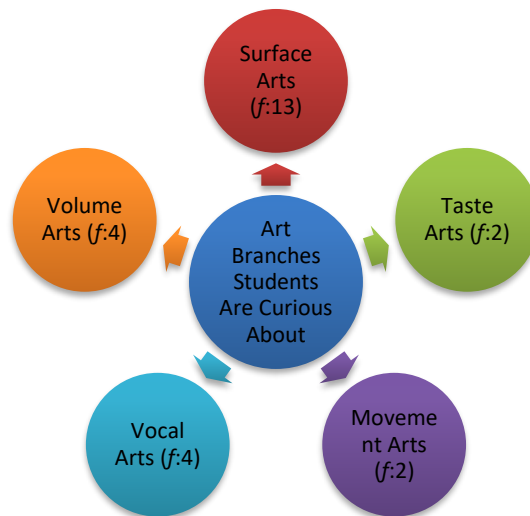
Figure 2. Students' Feelings While Dealing with Art

When Figure 2 was examined, it was determined that the students felt "positive emotions" (f:27) and "negative emotions" (f:2) when they were dealing with art. Students mostly stated feeling positive emotions while dealing with art. Below are the students' opinions on the theme of "students' feelings while dealing with art".

Positive Emotions - SM14: "When dealing with art, people get excited, be happy, and relax." SF5: "I feel that my imagination has improved; I am happier. I'm getting away from distressing feelings; I feel better." SF1: "When I see something artistic or deal with art, and when I paint or listen to music, I feel relaxed, I feel very peaceful. It would be great for me if we always had courses like this." SF16: "At first, I can't wait to see what will happen. Then, as I learn, I get excited,... how should I put it..., I get excited a little more. There are certain competitions; I prepare for them more." SF2: "So, one feels as in something like adventure, entertainment." Negative Emotions - SM19: "While was dealing with art and music, for example, while playing the guitar, I learned the song 'Kara Sevda.' While playing 'Kara Sevda', I can get emotional, sometimes sad and emotional. Because they say, music is the power of life, nature." SF8: "At first, frankly, I feel that I cannot do much. Because I don't think I'm very talented at painting. For example, when I paint, I believe my painting will be awful, but then good things come out."

According to the students, art creates positive emotions such as excitement, joy, fun, happiness, motivation, enthusiasm, peace, appreciation, as well as negative emotions such as anxiety and sadness.

The Arts That Students Were Curious About

Figure 3. The Arts That Students Were Curious About

When Figure 3 was examined, the arts that students were curious about were determined as “surface arts” (f:13), “volume arts” (f:4), “vocal arts” (f:4), “movement arts” (f:2), and “taste arts” (f:2). The arts that students were curious about and wanted to experience focused on surface arts. Their views on the theme of “the arts that students were curious about” are given below.

Surface Arts - SF2: “I am curious about the art of paper marbling; it caught my attention. I saw it while watching TV with my father on a TV channel. They were doing it nicely; I would like to do it, too. We can do it in art class at school.” SM12: “I have a passion for the art of paper marbling. I’ve never done it before; I’d like to do it in class. I would also like to be very good at painting. Sometimes I get help from my mother.” Volume Arts - SF16: “I would like to start sculpture. Sculptures can be used in the teaching of subjects related to social studies. For example, in the case of scientists, there may be statues of them. In other words, it allows me to see them more vividly; it enables me to gain more information, touch it alive. In that context, I learn more.” Vocal Arts - SF8: “Actually, I like to sing. So at home, sometimes I play songs on the computer. After that, I sing those songs.” Movement Arts - SF7: “I saw folk dances. For example, Halay (a folk dance); there was a wedding in Safranbolu in Karabük, we went there. I am curious about the Zeybek dance (a folk dance).” Taste Arts - SF21: “We did an activity on local dishes in the social studies class. I am from Ordu. I could show you the food from there.”

The arts that students were curious about were stated as paper marbling, painting, sculpture, ceramics, origami, music, dance, folk dances, and food and drink arts.

Students' Experiences on the Artistic Activities Performed in the Social Studies Course

Figure 4. Students' Experiences on the Artistic Activities Performed in the Social Studies Course

When Figure 4 was examined, the artistic activities in the social studies course were determined as activities in terms of "quality" (f:13), "learning domain" (f:13), "quantity" (f:6), and "participation" (f:5). The students' experiences on the artistic activities performed in the social studies course focus on activities according to their quality and the field of learning. Students' views on the theme of "students' experiences on the artistic activities performed in the social studies course" are given below.

Quality - SM3: "We watched videos about civilizations in the social studies course. Then, in another activity, we painted a map of the economic activities in our country. For example, hazelnuts grow in the Black Sea, so we painted the Black Sea in hazelnut color. It was a lot of fun; we learned by having fun. The teacher explains the subject most of the time, and then we write the summary in our notebook. That's when we get bored sometimes. But when we do activities like this, the course becomes fun." SM11: "We prepared promotional posters about scientists on cardboard. Sometimes we do artistic activities; sometimes, we don't. If we did it for all themes, the course would be more memorable if more activities and games were played. For example, our teacher shows pictures on the smart board; they are also nice." SM9: "We prepared a cartoon about scientists like Einstein and Newton. We attended the course more willingly; we looked forward to such courses. Then we continued them with my friend. We even have a cartoon book. We do it on holidays. But it was not put on an exhibition." SF8: "I painted Africa with gouache paint. I don't know for what purpose. We just painted."

Learning Domain - SF20: "We prepared a poster about our flag and the National Anthem. We used dry paint." SF17: "We wrote a poem. We wrote a story about the forest. I felt like I was in it while I was writing the story. We went to the museum." Quantity - SF5: "We didn't do many activities. They were few, in my opinion. It could be more." SM15: "We saw paintings on sculptures, paper marbling, tile making. We see more images in other subjects as well. Of course, it would be better if different branches of art were also used." Participation - SF21:

“We made a collage of the foods and regions of our national culture, where we are from. We participate more in the course with activities like this.” SM12: “I wish we could make them ourselves in traditional handicrafts.”

According to the students, the artistic activities carried out in the social studies course were assessed within the scope of activities that make the course fun, irregular activities, activities that increase motivation, activities that provide permanence in learning, activities with unclear purpose, “Culture and Heritage”, “Production, Distribution and Consumption”, “Science, Technology and Society”, “Active Citizenship”, “People, Places and Environments”, “Global Connections” activities according to learning domains, the inadequacy of the activities in numbers, the activities not covering different branches of art, the activities that enable the active participation of the student, and the activities that make the student passive.

Students’ Views on the Use of Art in the Social Studies Course

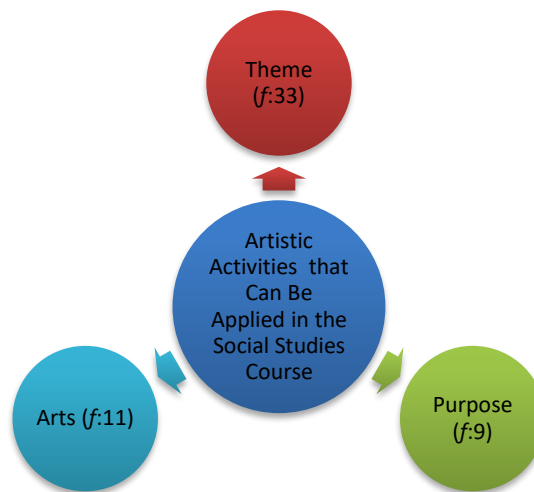
Figure 5. Students’ Views on the Use of Art in the Social Studies Course

When Figure 5 is examined, it is seen that the students’ views on whether they wanted art to be used in the social studies course were defined as “should be used” (f:19) and “should be partially used” (f:2). The students’ views focused on the fact that they wanted art to be used in the social studies course. Students’ views on the theme of “students’ views on the use of art in the social studies course” are given below.

Should Be Used - SF2: “For example, painting and drama can be used very well in social studies courses.” SM3: “Art branches should be used in the social studies course. For example, we can use it in the subject of our regions. There is paper marbling art in ‘Culture and Heritage’; we can use it there.” SM4: “I think it should be used in every subject...” SM13: “I would like to use art in social studies course. We can use it for anything.” SF16: “I think it should be used. For example, we can tell our teacher about the subjects we do not understand and act them in drama activities. Thus, we will understand, and the course can become fun. There will be more participation. We will be more motivated.” Should Be Partially Used - SM14: “I would like art to be used in social studies course. However, I would like to use visual arts... I also attended a painting course. I just wanted to go to painting class.” SM10: “It depends on the situation. For example, if I am happy, I would like to have painting and music in class. I wouldn’t want to paint if I didn’t want to.”

The majority of the students stated that they wanted art to be used in the social studies course. One student wanted only visual arts to be used due to his interest in painting. One student wanted the art to be used according to his mood.

Students' Views on Artistic Activities that Can Be Applied in the Social Studies Course

Figure 6. Students' Views on Artistic Activities that Can Be Applied in the Social Studies Course

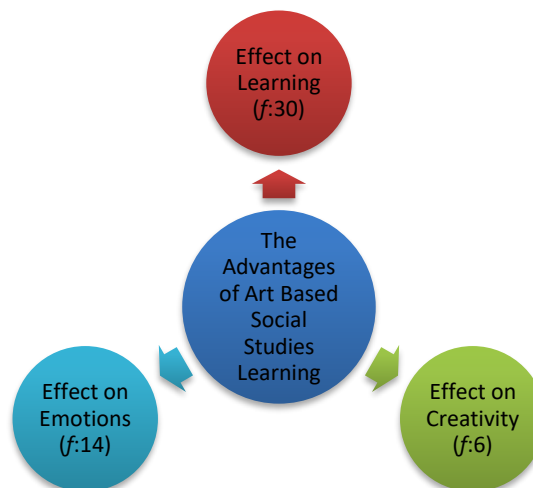
When Figure 6 was examined, the artistic activities that can be applied in the social studies course according to the students were determined in terms of "theme" (f:33), "arts" (f:11), and "purpose" (f:9). The students' views on artistic activities that can be applied in the social studies course focused on the theme. Students' views on the theme of "students' views on artistic activities that can be applied in the social studies course" are given below.

Theme - SM3: "We can use the art of paper marbling in 'Culture and Heritage'. For example, Mesopotamian civilization invented money. I think it would be nice to draw a picture of ancient money. It can be a museum; for example, a museum can be used to display money." SF1: "I want maps to be used in social studies. Because maps are a little difficult for me, I think it makes it easier. Maps can be used on Mesopotamian civilizations, consumer rights, the rights of the child. I can make a poster to raise public awareness about consumer rights. I can conduct a survey, show our pictures. I can try to tell them the better one. For example, some people say, 'I'll take it,' and then they throw it away without using it." SM18: "...We draw a picture on a piece of paper. There is a hamburger in the picture and the person eating it. Its cooking is also the production stage. The cattle, from which the meatballs are made, are drawn, and meatballs appear under it. It is then directed from there; it goes to the man's mouth. The production, distribution, and consumption network is shown." Arts - SM12: "Activities like paper marbling would be nice." SM4: "A drama can be made about security. Someone would say things like, for example, give your phone number, give your TR ID number, and similar animations could be made." SM13: "I would like to make a statue of Atatürk." SF7: "They can show our dances in class one by one. We can cook and eat our meals in class." SF8: "We can do something in Individuals and Society, for example, we can do something in human societies or else. We can bring people side by side and draw people." Purpose - SM10: "Pictures can help explain. For example, etiquette can be explained with pictures. For example, I draw a bus; I draw a child giving his seat to an older woman on the bus. I use more understandable branches of art when I am not good at it. It can be used more in historical themes." SM19: "People come to this course to learn

and to be social. When social studies course receives more attention, people become more social and friendly. In Anatolian civilizations, we can do an activity like this; we write the historical items used by the Hittites on big cardboard and show their pictures. We can help others learn more about them, too, by showing pictures of all civilizations and the items they used in those eras.”

According to the students, artistic activities in the social studies course can be applied for purposes such as raising public awareness, establishing a science-art relationship, being more successful, learning inventions, facilitating the subject, socializing, and promoting, in arts and museums such as Anatolian and Mesopotamian civilizations, maps, production, distribution, and consumption network, children’s rights, our traditional handicrafts, security in the virtual environment, Atatürk, our flag, natural disasters, etiquette, folk dances, climate, human rights, the right to vote and be elected, history, painting, drama, sculpture, poster, paper marbling, folk dances, cartoons, models, music, eating and drinking, on subjects such as society, consumer rights, food, and beverage.

The Advantages of Art Based Social Studies Learning

Figure 7. The Advantages of Art Based Social Studies Learning

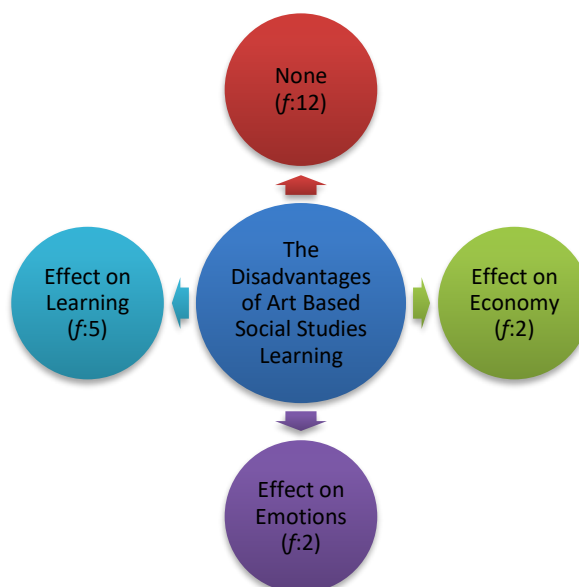
When Figure 7 was examined, the advantages of art based social studies learning according to the students were determined as “effect on learning” (f:30), “effect on emotions” (f:14), and “effect on creativity” (f:6). Students’ views on the advantages of art based social studies learning focused on its effect on learning. Students’ opinions on the theme of “the advantages of art based social studies learning” are given below.

Effect on Learning - SF5: “I can understand the subject better. For example, the items used by civilizations or the things they did get into my mind better. I love history. I always wonder about things that were used in the past. It also caught my attention when we went to the museum. If the courses were taught like this, social studies would be much more attractive to me. I would be more interested in such activities.” SM11: “I learn a lot of things I didn’t know. It adds to my knowledge. Thanks to what we have learned, I can make new

connections. I can do things better. I may make fewer mistakes. I can be more successful in exams.” SF1: “I think, that’s what I think; I feel that everybody thinks the same; one can grasp more quickly when dealing with art. For example, when I work with art, I give more attention to that course. However, when I don’t do it with art, for example, I don’t understand anything after reading and writing. It just slips out of my mind. I think everyone can grasp it better, both fun and learning.” SF16: “I both increase my knowledge and understand more about the subjects that I do not understand. In other words, I can learn things that I do not know by combining these with arts there. We understand the subjects that we do not understand at first, and we will be more motivated. For example, in a boring lesson, I think no one would want to listen. But in an active lesson, I think everyone would want to listen.” SF8: “It would be very effective in learning the arts and branches of science.” Effect on Emotions - SM4: “It would make me happy. I would understand better. When I want to remember the subject, I can remember this activity and remember it easily.” Effect on Creativity - SM18: “Our handicrafts get better. My imagination develops more.” SM15: “It jogs my mind more. I mean, it brings new ideas to my mind; it brings better ideas.”

According to the students, art based social studies learning has various advantages such as understanding better, reinforcing learning, perceiving immediately, making the course attractive, providing motivation, teaching art, teaching science, being a reminder, ensuring permanent learning, assuring success in the exam, giving pleasure, giving happiness, giving peace, providing love, giving hope, developing talents, developing imagination, and leading to new ideas.

The Disadvantages of Art Based Social Studies Learning

Figure 8. The Disadvantages of Art Based Social Studies Learning

When Figure 8 was examined, the disadvantages of art based social studies learning according to the students were “no disadvantage” (f:12), “effect on learning” (f:5), “effect on emotions” (f:2) and “effect on economy”

(f:2). Students' views on the disadvantages of art based social studies learning focused on "no disadvantage" and then its "effect on learning." Students' views on the theme of "the disadvantages of art based social studies learning" are given below.

None - SM13: "There are no negative aspects." Effect on Learning - SF16: "I mean, I think there may not be, but if we always focus on art like this, we may not be able to have enough courses. I want it to be both an art and a course; the two should be equal." SM10: "So, if the teachers had poor painting skills, for example, it would be difficult for us to understand." Effect on Emotions - SF1: "He may be bored; he may be upset because he could not do it." Effect on Economy - SF20: "The negative aspects are, for example, if we paint too much, we run out of paints."

According to the students, art based social studies learning has disadvantages such as the fact that the course cannot be covered, that it makes it difficult to understand if the teacher has no talent, that it can be tedious, that it can be upsetting for the teacher when s/he cannot do it, and that the material used may finish.

CONCLUSION and DISCUSSION

Most of the students stated that they felt positive emotions such as excitement, joy, fun, happiness, motivation, enthusiasm, peace, and appreciation while dealing with art. Art develops positive emotions and makes individuals feel better. This result is compatible with Artut's (2013, pp. 20-21) explanation of what art exists for and what it creates. When the findings were considered, one student stated that although he/she felt a concern that he/she would not be able to do it before he/she was dealing with art, his/her expectations were met. One student also expressed an opinion that music sometimes makes you excited and occasionally sad. In other words, art can evoke positive emotions as well as negative emotions.

The arts that students were curious about were arranged in the context of contemporary art classification, which is classified according to the characteristics of the works produced by Özer (1993, pp. 42-47). The majority of the students expressed that they were curious about surface arts such as paper marbling and painting. The interest shown in the art of paper marbling is remarkable. One of the reasons for this interest of the students is that the art of paper marbling is the most common theme among the themes within the scope of art in the 5th-grade social studies textbook, which is accepted as the coursebook by the Ministry of National Education, as revealed in Baş (2020)'s research. Some students were curious about volume arts such as sculpture, ceramics, origami, and vocal arts such as music. It is an essential point that students associated the subjects in the social studies course with sculpture art. Some students were curious about movement arts such as dance and folk dances and taste within the food and drink arts scope.

The students' experiences on the artistic activities applied in the social studies course are fundamental. In this direction, artistic activities have positive features such as making the course fun, increasing motivation, and ensuring permanence in learning. The use of arts in the social studies course provides learning by fun and

makes the students more willing to learn. However, due to the irregularity of the activities, the unclear purpose, and the inability of the students to understand why they performed these, it seems that they need to be developed. Some subjects can be integrated with art in all learning domains of the social studies course. However, it would be more accurate to evaluate the artistic activities implemented here as use of art in the social studies course rather than integrating art and social studies. The activities were carried out in learning domains other than “Individual and Society”, which is the first learning domain. Most activities were done in the field of “Culture and Heritage” learning. Furthermore, the students’ criticisms that the applied activities were numerically insufficient and did not cover different branches of art are essential in showing the failing aspects of the process. In addition, while the students actively participated in some activities, they could not be active in some activities because a lot of pictures were shown and no application was made. Students especially want to experience arts such as paper marbling and sculpture practically.

The majority of the students emphasized that they wanted art to be used in the social studies course. This result is similar to the findings regarding the necessity of arts education in the research conducted by Yılmaz and Şahan (2016) with teacher candidates. Taylor, Monck, and Ayoub (2014) observed that art integration by social studies educators increased students’ interest levels, enabled meaningful discussions, and improved historical and cultural understanding, and they stated that the majority of the participants strongly supported teaching through art. Different branches of art are very suitable for use in social studies courses. However, one student stated that he would like to participate in artistic activities in line with his ability and another student in line with his emotional state. Therefore, it can be assumed that the students’ characteristics should be considered while designing artistic activities.

It is thought that revealing the artistic activities that can be applied in the social studies course according to the students’ views will help the students’ wishes and expectations to be revealed and contribute to the studies to be done on this subject. According to the students, art is very suitable to be integrated with Anatolian and Mesopotamian civilizations subject within the scope of the social studies course. The students gave the most examples in this regard. The lives and works of civilizations can further be made tangible through artistic activities. As Manifold (1995) states, when students can examine works of art from the past, they begin to understand how art reflects society’s values and is influenced by society’s social, political, and economic beliefs. Societies express their culture through arts such as dance, music, drama, and visual arts (Burstein & Knotts, 2010). Burstein’s (2014) work is an example of integrating cultural anthropology with art in the social studies course. Morris (2000) explains in his study how to use some works in the classroom. Students think that using artistic activities on the subject of maps will make the subject easier. Epstein (2001, p. 253) underlines that an arts based curriculum can make social studies learning more exciting and enjoyable than it is for both teachers and students. The desire to make a statue of Atatürk is also an important finding in associating social studies with Kemalism. Artistic activities can be used in arts such as painting, drama, sculpture, poster, paper marbling, folk dances, cartoons, models, music, eating and drinking, and in museums. In addition to these, the

integration of social studies and art has purposes such as raising public awareness, establishing the relationship between science and art, and increasing success.

Art based social studies learning has some advantages and disadvantages for students. In terms of its benefits, it has been reported that it positively affects learning, emotions, and creativity. These advantages of art based social studies learning are consistent with the items answered in the art education and proficiency survey conducted by Sarıgöz, Sağ, and Cam (2015) to increase the individual's understanding and comprehension capacity and develop the individual creativity. Öztürk and Otluoğlu (2002) determined that using written literary products in the social studies course enabled students to see themselves as more competent in terms of affective behavior features. Kisida, Goodwin, and Bowen (2020) found that students' knowledge of historical content, desire to learn history, historical empathy and interest in performing arts increased due to teaching history through drama. Gülüm and Ulusoy (2008) and Sidekli and Coşkun (2014) revealed that folk song-supported activities in teaching social studies increased students' academic success. Ünlüer (2018) studied the students' views on the use of folk songs in the social studies course and concluded that the folk songs were interesting, and the students stated that they learned the course better with folk songs. Although most of the students emphasized that there was no disadvantage of learning art based social studies, it was stated that it could have adverse effects on learning, emotions, and the economy in terms of disadvantages.

RECOMMENDATIONS

- In line with the research results, according to students' opinions it is recommended that art be used frequently in social studies course for reasons such as making people feel positive emotions, arousing curiosity, being asked to use artistic activities in the courses, increasing motivation and success.
- Regular and purposeful studies can be conducted in which social studies courses and art are integrated.
- While teaching art based social studies course, the activities to be carried out to make students active in the process must be student-centered and include different branches of art, considering individual differences.
- Since the number of studies dealing with the relationship between art and social studies is limited in the literature, it is expected that theoretical and applied research will contribute to the field.

ETHICAL TEXT

In this article, the journal writing rules, publication principles, research and publication ethics, and journal ethical rules were followed. Research permissions were obtained with the letter of Gazi University Institute of Educational Sciences dated 04/01/2019 and numbered 435, and the approval of İzmir Governorship Provincial Directorate of National Education dated 23/05/2019 and numbered 10109986. Responsibility for any violations that may arise regarding the article belongs to the authors.

Authors Contribution Rate: In this study, the first author contributed 60% and the second author contributed 40%. It is declared by the authors that there is no situation that may constitute a conflict of interest in this research.

REFERENCES

- Akhan, N. E. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sanat algıları ve sanat konularının öğretimine yönelik görüşleri [Special issue]. *Usak University Journal of Social Sciences*, 146-162.
- Artut, K. (2013). *Sanat eğitimi: Kuramları ve yöntemleri*. Anı Publishing.
- Ayaydın, A., Kurtuldu, M. K., & Akyol Dayı, B. (2017). Sanata ilişkin görüşleri belirleme ölçeğinin geliştirilmesi (Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği). *Inönü University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 204-219. <https://doi.org/10.17679/inuefd.306515>
- Baş, K. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sanat kavramının ve sanat içerikli konuların yeri. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 14(31), 668-691. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.234.32>
- Boyer, C. L. (1996). *Using museum resources in the K-12 social studies curriculum*. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education Bloomington IN. <https://www.ericdigests.org/1998-1/social.htm>
- Brady, M. (2007). Social studies and the arts. In P. J. Farris (Ed.), *Elementary and middle school social studies: An interdisciplinary, multicultural approach* (pp. 302-325). Waveland Press.
- Burstein, J. (2014). Integrating arts: Cultural anthropology and expressive culture in the social studies curriculum. *Social Studies Research and Practice*, 9(2), 132-144.
- Burstein, J. H., & Knotts, G. (2010). Creating connections: Integrating the visual arts with social studies. *Social Studies and the Young Learner*, 23(1), 20-23.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2018). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Pegem-A Publication.
- Colley, B. M. (2012). Teaching social studies through the performing arts. *The Educational Forum*, 76(1), 4-12. <http://dx.doi.org/10.1080/00131725.2011.627986>
- Creswell, J. W. (2015). Beş nitel araştırma yaklaşımı (M. Aydın, Trans.). In M. Bütün & S. B. Demir (Eds.), *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (pp. 69-110). Siyasal Publication.
- Çıldır Gökaslan, Z. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sanatçı" ve "sanat eseri" kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Fine Arts*, 2(2), 90-108.
- Dede, H. (2016). Öğrencilerin sanata karşı bakış açılarını ortaya koymaya yönelik bir tutum ölçeği. *idil*, 5(25), s.1559-1576. <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1475474833.pdf>
- Demirezen, S. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi ve sanat. In R. Turan & T. Yıldırım (Eds.), *Sosyal bilgilerin temelleri* (pp. 377-393). Anı Publishing.
- Dewey, J. (1980). *Art as experience*. Perigee Books.
- Epstein, T. (2001). Social studies and the arts. In E. W. Ross (Ed.), *The social studies curriculum: Purposes, problems, and possibilities* (pp. 235-254). State University of New York Press.

- Ercan, M. (2007). *Cumhuriyet döneminde ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki sanat konularının yeterliliği*. [Unpublished master's dissertation]. Firat University.
- Ersoy, A. F. (2017). Fenomenoloji. In A. Saban & A. Ersoy (Eds.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (pp. 81-138). Anı Publishing.
- Güleç, S., & Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 17(1), 63-78.
- Gülüm, K., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler dersinde göç konusunun işlenişinde halk türkülerinin kullanılması (örnek bir çalışma). *Electronic Journal of Social Sciences*, 7(26), 112-127.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Faculty of Education*, 20, 230-255.
- Kılcan, B., & Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan estetik değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Journal of Theory and Practice in Education*, 10(4), 1047-1076.
- Kırıkçı, A. C., Akgül, M. Y., & Bahar, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretim programlarında sanat ve estetik. *Harran Education Journal*, 5(1), 31-62. <http://dx.doi.org/10.22596/2020.0501.31.62>
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi. In F. N. Seggie & Y. Bayyurt (Eds.), *Nitel araştırma: Yöntem, teknik analiz ve yaklaşımları* (pp. 253-266). Anı Publishing.
- Kisida, B., Goodwin, L., & Bowen, D. H. (2020). Teaching history through theater: The effects of arts integration on students' knowledge and attitudes. *AERA Open*, 6(1), 1-11. <https://doi.org/10.1177/2332858420902712>
- Mangram, J. A., & Weber, R. L. (2012). Incorporating music into the social studies classroom: A qualitative study of secondary social studies teachers. *Journal of Social Studies Research*, 36(1), 3-21.
- Manifold, M. C. (1995). *Art education in the social studies*. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education Bloomington IN. <https://www.ericdigests.org/1996-4/art.htm>
- McGowan, T., Guzzetti, B., & Doğanay, A. (Trans.). (2003). Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi. *Journal of Çukurova University Institute of Social Sciences*, 11(11). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4367/59729>
- McKean, B. (2002). Artistic representations in three fifth-grade social studies textbooks. *The Elementary School Journal*, 103(2), 187-197. https://www.jstor.org/stable/1002234?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma türleri (F. Koçak Canbaz & M. Öz, Trans.). In S. Turan (Ed.), *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (pp. 21-37). Nobel Publishing.
- Morris, R. V. (2000). Teaching social studies with artifacts. *The Social Studies*, 91(1), 32-37. <https://doi.org/10.1080/00377990009602439>
- NCSS (1993 January; February). *The social studies professional*. National Council for the Social Studies.
- Özer, B. (1993). *Yorumlar: Resim heykel mimarlık*. YEM Publishing.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. In C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: Demokratik vatandaşlık eğitimi* (pp. 1-31). Pegem-A Publication.

- Öztürk, C. & Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. In C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları* (pp. 1-41). Pegem-A Publication.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences*, 15, 173-182.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (Y. Dede & F. I. Bilican, Trans.). In M. Bütün & S. B. Demir (Eds.), *Nitel araştırmada stratejik temalar* (pp. 37-73). Pegem Akademi.
- Russell, W. B. (2012). The art of teaching social studies with film. *The Clearing House*, 85, 157-164. <https://doi.org/10.1080/00098655.2012.674984>
- San, İ. (2019). *Sanatlar, eğitim ve kültür*. Yeni İnsan Publishing.
- Sarıgöz, O., Sağ, M., & Cam, F. (2015). Öğrencilerin sanat eğitimi ve sanatın gerekliliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *The Journal of International Social Research*, 8(40), 572-579.
- Selanik Ay, T., & Kurtdele Fidan N. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(48), 69-89.
- Sheridan, K. (2009). Studio thinking in early childhood. In M. Narey (Ed.), *Making meaning: Constructing multimodal perspectives of language, literacy, and learning through arts-based early childhood education* (pp. 71-88). Springer.
- Sidekli, S., & Coşkun, İ. (2014). Türkü: Sosyal bilgiler öğretiminde yeni bir yaklaşım. *Trakya University Journal of Social Science*, 16(1), 27-38.
- Taylor, J. A. (2008). From the stage to the classroom: The performing arts and social studies. *The History Teacher*, 41(2), 235-248.
- Taylor, J. A., Monck, T., & Ayoub, S. (2014). Arts integration in the social studies: Research and perspectives from the field. *The Councilor: A Journal of the Social Studies*, 75(1), 23-48. http://thekeep.eiu.edu/the_councilor/vol75/iss1/5
- The Turkish Language Association. (t.y.). In *Türk Dil Kurumu*. Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/>
- Ünlüer, G. (2018). Sosyal bilgiler dersinde kültür öğretiminde türkülerden yararlanma. *Hitit Journal of Social Sciences*, 11(1), 581-594. <http://dx.doi.org/10.17218/hititsosbil.365821>
- Yeşilbursa, C., & Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, 36, 19-33.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Publishing.
- Yılmaz, O., & Şahan, G. (2016). Öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyacına yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal University Journal of Faculty of Education*, 16(2), 717-729.

BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SANAT TEMELLİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENME DENEYİMLERİ

Öz

Araştırmanın amacı, beşinci sınıf öğrencilerinin sanat temelli sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini belirlemektir. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılının ikinci döneminde İzmir ilinin Buca ilçesindeki bir ortaokulda öğrenim gören 21 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla, yüz yüze görüşmelerle toplanmıştır. Veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin görüşlerine göre sanat, olumlu ve olumsuz duygular hissettirmekte ve daha çok ebru, resim, heykel, seramik, origami, müzik, dans, halk oyunları ve yeme içme sanatları merak edilmektedir. Sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilmiş olan sanatsal etkinlikler; eğlenceli, motive edici, öğrenmede kalıcılık sağlayan, öğrenme alanlarına göre farklılaşan, öğrenciyi hem etkin hem edilgen kılan ve düzensiz, amacı net olmayan, sayısal olarak yetersiz, farklı sanat dallarını kapsamayan etkinlikler kapsamında değerlendirilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanılmasını istediğini ifade etmiştir. Sanat, sosyal bilgiler dersindeki çoğu konuyla bütünleştirilebilir ve bunun için farklı sanatlar seçilebilir. Halkı bilinçlendirmek, bilim-sanat ilişkisi kurmak, daha başarılı olmak, icatları öğrenmek, konuyu kolaylaştırmak, sosyalleşmek, tanıtım yapmak gibi amaçlarla sanat kullanılabilir. Öğrencilere göre sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin çeşitli avantajları olduğu gibi bazı dezavantajları da vardır. Bu sonuçlar doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinde sanatın sıklıkla kullanılması ve sosyal bilgiler dersiyle sanatın bütünleştirildiği, düzenli ve amacı belirli olan çalışmaların yapılması önerilmektedir. Sanat temelli sosyal bilgiler öğretimi yapılırken öğrencileri süreçte aktif kılmak için gerçekleştirilecek etkinliklerin öğrenci merkezli olması, bireysel farklılıkları gözetenek, farklı sanat dallarını kapsamaması önemlidir. Literatürde sanat ve sosyal bilgiler ilişkisini ele alan çalışmalar sınırlı sayıda olduğundan, kuramsal ve uygulamalı araştırmaların gerçekleştirilmesinin alana katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, sanat, sanat temelli öğrenme, sanat temelli öğretim, öğrenci.

GİRİŞ

Bireyin toplumsal yaşama uyum sağlamasını, çevresiyle etkili iletişim kurmasını, kendi kültürünü tanımasını, farklı kültürleri anlamasını, geçmişi-bugünü-geleceği anlamlandırmasını, problemlere çözüm üretebilmesini, eleştirel ve yaratıcı düşünmesini, etkin vatandaşlar olarak yetişmesini amaçlayan sosyal bilgiler, disiplinlerarası yapısıyla sanatla bütünleştirilmeye çok elverişli bir derstir. Sanat temelli sosyal bilgiler öğrenimine yönelik öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi, sosyal bilgiler dersinin sanatla bütünleştirilmesinde yol gösterici olacaktır.

Sanatın anlamı üzerine yapılan tartışmalar geçmişten günümüze dek süregelmekte ve sanat kavramına ilişkin herkesin benimsediği ortak bir tanım yapılması mümkün gözükmemektedir. Genel bir ifadeyle sanat, Dewey (1980, s. 47) tarafından; kil hamuru kalıplamayı, mermeri şekillendirmeyi, bronz dökümü, boyalarla çalışmayı, binalar inşa etmeyi, şarkılar söylemeyi, müzik aletleri çalmayı, sahnede rol canlandırmayı, ritmik hareketlerle dans etmeyi içine alan bir meydana getirme veya yapım süreci olarak ifade edilmektedir. Türk Dil Kurumu (TDK) ise sanatı: (1) Bir duyguyu, tasarımı, güzelliği anlatmak için kullanılan tüm yöntemler ya da bu anlatıma bağlı olarak ortaya çıkan üstün yaratıcılık, (2) Belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayışına ve zevkine göre yaratılmış anlatım, (3) Bir şey meydana getirmede gösterilen ustalık, (4) Bir meslekte uyulması gereken tüm kurallar, (5) Zanaat olarak tanımlamaktadır.

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda Türkiye’deki eğitim sisteminde sanat ve kültür konusundaki sorunlara çözüm bulunması amacıyla sanat ve kültür derslerine ağırlık verilmesi, sanat eğitimi ile alakalı derslerin tüm sanat türlerini kapsayarak ve sosyal bilgiler, tarih, Türkçe gibi derslerle bütünleştirilerek verilmesi önem taşımaktadır. Sanat temelli öğretim, ders dışı etkinliklerde, öncelikli olarak örgün eğitim programlarında, bilim ve teknik eğitimin yanında ve onunla eşit değerinde yer almalıdır. Sanatsal okuryazarlık kazandırılmaya çalışılmalıdır (San, 2019, s. 132). Derslerde sanatın farklı ünitelerle bütünleştirilmesinde genellikle içerik esas alınır. Örneğin öğrenciler; Antik Mısır’ı incelerken kendi hiyerogliflerini oluşturabilirler veya aile konusunu incelerken aile üyelerinin portrelerini çizebilirler. Bu sanat etkinlikleri, içeriğin ilgi çekici ve akılda kalıcı olmasını sağlayabilir (Sheridan, 2009, s. 82).

Sosyal bilgilerin içeriğini oluşturan antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji, sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinin ilgili konuları (NCSS, 1993), “disiplinlerarası” ve “bütünleşme” kavramlarına odaklanarak temellenmektedir. Sosyal bilgilerin bu içeriği, nitelikleri açısından ebru sanatına benzetilmektedir (Öztürk, 2012, s. 13-14; Öztürk & Deveci, 2011, s. 8). Sosyal bilgiler ve sanat, hayat gibidir. Bu nedenle öğrenciler için yetkin ve heyecan verici bir birleşim oluşturabilir (Brady, 2007, s. 305). Sosyal bilgileri oluşturan bilimlere ait bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında, vatandaşlık eğitiminde, sorunlara uygun çözüm yolları bulunmasında, bireyin kendi kültürünü ve farklı kültürleri anlamasını ve anlatmasını sağlamada kullanılabilecek en etkili ve pratik yollardan biri sanattır.

Çocuklar, sanatsal faaliyetlerde ürün ortaya koyma sürecinde, malzemeyi ve tekniği öğrenerek, deneme ve yanılma yoluyla düşünür, sorgular ve yaratıcılıklarını geliştirirler. Süreç sonucunda oluşturdukları ürün sayesinde

başarmanın sevincini ve gururunu yaşarlar. Böylece sanatla, ruhsal, kişisel, bedensel ve toplumsal gelişim pekiştirilir (Buyurgan & Buyurgan, 2018, s. 10). Temel eğitimde, sanatsal etkinliklerle beslenen, temel sanat eğitimi gibi, doğayı, çevreyi gözlemleyerek, maddenin özüne inerek, durmadan artan biçim ve düşünüyü düzeniyle tasarlanan derslerle eğitim gören öğrencilerin, diğer derslerde de yüksek başarı elde ettikleri ve böyle bir eğitim almayan öğrencilere kıyasla genel başarılarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (San, 2019, s. 17). Çağdaş sanat eğitimi herkes için gerekli olmakla birlikte, amacı ustalık ve beceri değildir. Önemli olan bireyin yaratıcı gücünü ve birikimini açığa çıkararak, estetik kaygı ve düşüncede gelişimini sağlamaktır. Sanata yönelik ön yargıları yıkarak, sanattan anlayan, sanatı destekleyen, seçkin sanat tüketicisi olan bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Artut, 2013, s. 106). Temel eğitimdeki derslerin sanata dayalı öğretimle gerçekleştirilmesinin amacı sanatçı yetiştirmek değil, estetik algısı yaratmak, farklılıklara saygı duymayı öğretmek ve çevresine karşı duyarlı bireyler yetiştirmek için sanatın gücünden faydalanmaktır. Sosyal bilgiler, disiplinlerarası yaklaşımla farklı disiplinleri kapsadığından, sanatsal konuların çeşitli biçimlerde uygulanabileceği bir derstir (Demirezen, 2019, s. 377-378).

Literatür incelendiğinde sanat ve sosyal bilgiler ilişkisi kapsamında çeşitli araştırmalar tespit edilmiştir. Sanata yönelik görüşlerle ve algılarla ilgili araştırmalar (Akhan, 2013; Çıldır Gökaslan, 2020; Kılcan & Akbaba, 2014, Sarıgöz, Sağ & Cam, 2015; Yılmaz & Şahan, 2016) bulunmaktadır. Bunun yanında sanata dair görüşlere ilişkin ölçek geliştirmeyle ilgili çalışmalar (Ayaydın, Kurtuldu & Akyol Dayı, 2017; Dede, 2016) da mevcuttur. Sosyal bilgiler ve sanat bütünleşmesiyle ilgili gerçekleştirilen araştırmalar (Burstein, 2014; Epstein, 2001; Manifold, 1995; Taylor, Monck & Ayoub, 2014) dikkat çekmektedir. Sosyal bilgiler ders kitaplarında ve öğretim programında sanatla ilgili (Baş, 2020; Ercan, 2007; Kaymakçı, 2013; Kırıkçı, Akgül & Bahar, 2020; McKean, 2002) incelemeler yapılmıştır.

Sanatın bütünleşik olarak ele alındığı çalışmaların yanı sıra sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan edebî eserlerle (McGowan & Guzzetti, 2003; Öztürk & Otluoğlu, 2002; Yeşilbursa & Sabancı, 2015), görsel sanatlarla (Burstein & Knotts, 2010), müzelerle (Boyer, 1996; Güleç & Alkış, 2003; Selanik Ay & Kurtdede Fidan, 2014), sahne sanatlarıyla (Colley, 2012; Kisida, Goodwin & Bowen, 2020; Taylor, 2008), filmlerle (Russell, 2012), müziklerle (Mangram & Weber, 2012), türkülerle (Gülüm & Ulusoy, 2008; Sidekli & Coşkun, 2014; Ünlüer, 2018), eserlerle (Morris, 2000) ilgili araştırmalarda ise belirli sanat dalları, yer veya ürünler ile sosyal bilgilerin ilişkisi ortaya konmuştur.

Bu araştırmada, sanat ve sosyal bilgilerle ilgili yapılan çalışmalardan farklı olarak, sosyal bilgiler dersinde çeşitli zamanlarda sanat temelli uygulamaların gerçekleştirildiği bir okuldaki öğrencilerin, sanatla, gerçekleştirilen sanatsal etkinliklerle ve sanat temelli sosyal bilgiler öğrenimiyle ilgili deneyimleri detaylı olarak incelenmiştir. Araştırma, sanat temelli sosyal bilgiler öğretiminin mevcut durumu ile süreçteki olumlu ve olumsuz yönleri saptamak açısından önemlidir. Ayrıca araştırmada sosyal bilgiler ve sanat ilişkisi bütüncül bir yaklaşımla irdelenmektedir. Buradan hareketle araştırmanın amacı, beşinci sınıf öğrencilerinin sanat temelli sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. Öğrencilerin;

1. Sanatla ilgilenirken hissettiklerine yönelik görüşleri nelerdir?

2. Merak ettiği sanatlara yönelik görüşleri nelerdir?
3. Sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen sanatsal etkinliklerle ilgili deneyimleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?
5. Sosyal bilgiler dersinde uygulanabilecek sanatsal etkinliklere yönelik görüşleri nelerdir?
6. Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin avantajlarına yönelik görüşleri nelerdir?
7. Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin dezavantajlarına yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada öğrencilerin sanat temelli sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışma, az sayıda kişinin bir fenomen ya da kavrama ilişkin deneyimlerinin ortak anlamını tanımlamaktadır (Creswell, 2015, s. 77). Fenomenolojik araştırmalarda, fenomenle ilgili deneyimler sorgulanarak deneyimin özüne inmeye çalışılır (Ersoy, 2017, s. 85). Deneyimin özünde bulunan temel yapıya ya da gerçeğe ulaşmak için kullanılan öncelikli veri toplama yöntemi fenomenolojik görüşmedir (Merriam, 2013, s. 25). Araştırma kapsamında sosyal bilgiler derslerinde sanatsal etkinliklerin gerçekleştirildiği bir ortaokulda farklı sınıflarda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerinin sanat temelli sosyal bilgiler öğrenme deneyimleri, fenomenolojik görüşmeler yoluyla incelenmiştir.

Çalışma Grubu

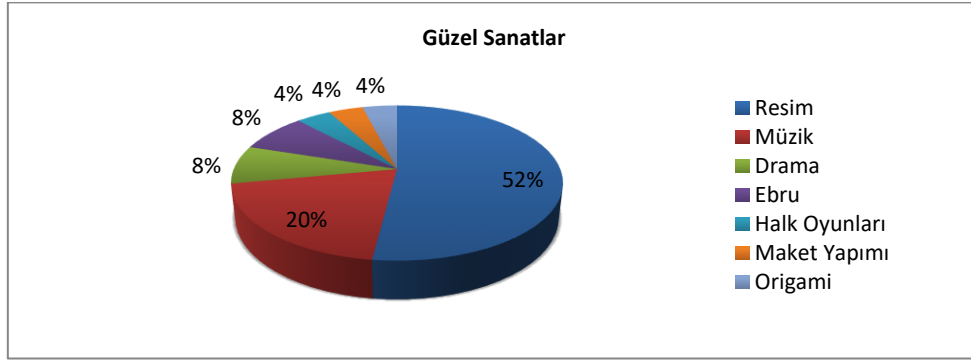
Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılının ikinci döneminde İzmir ilinin Buca ilçesinde bir ortaokulda öğrenim gören 21 beşinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma gurubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyetlerine yönelik sayısal veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyetleri

Cinsiyet	n
Erkek	11
Kız	10
Toplam	21

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya 11 erkek ve 10 kız olmak üzere toplam 21 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın örnekleme yöntemi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemedir. Amaçlı örneklem, tipik olarak nispeten küçük örneklem üzerine bir durumun derinlemesine anlaşılmasına ve incelenmesine (Patton, 2014, s. 46); ölçüt örneklem ise önceden belirlenmiş bir takım ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 122). Sosyal bilgiler dersinde ebru sanatı, yemekler, halk oyunları, geleneksel el sanatları, edebiyat ve sanat mirası gibi doğrudan sanat kapsamında yer alan konular beşinci sınıfta ele alındığı için beşinci sınıf öğrencileriyle dönem sonunda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin yapıldığı okulda sosyal bilgiler derslerinde çeşitli zamanlarda sanatsal etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda

sanatsal etkinliklerin uygulanmakta olduğu bir ortaokuldaki beşinci sınıfta öğrenim gören ve güzel sanatlardan en az biriyle ilgilenmiş olan öğrenciler seçildiği için ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin ilgilendikleri güzel sanatlar Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırmanın Çalışma Grubundaki Öğrencilerin İlgilendikleri Güzel Sanatlar

Şekil 1 incelendiğinde, 13 öğrenci (%52) resim, 5 öğrenci (%20) müzik, 2 öğrenci (%8) drama, 2 öğrenci (%8) ebru, 1 öğrenci (%4) halk oyunları, 1 öğrenci (%4) maket yapımı ve 1 öğrenci (%4) origami sanatı ile ilgilendiğini belirtmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu yaklaşımında, araştırmacı önceden belirlediği konuya bağlı kalarak, hem hazırladığı soruları sorar hem de daha ayrıntılı bilgi almak amacıyla ek sorular sorabilir. Görüşme formu, araştırma problemiyle ilgili tüm boyutları ve soruları içermesi için geliştirilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 132). Bu çalışmada görüşme formu, araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formu, bir Türkçe eğitimi, bir ölçme ve değerlendirme, üç sosyal bilgiler eğitimi alanlarından olmak üzere toplam beş uzmanının görüşleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Düzenlenen görüşme formunun ne kadar sürede tamamlanacağını, amaca uygunluğunun ve olası sorunların tespiti amacıyla 3 öğrenci ile ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamada bir sorunla karşılaşmadığı, görüşme formunun anlaşılır ve amaca uygun olduğu tespit edildiği için ön uygulama sonrası değişiklik yapılmamıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür.

Görüşme formu, kişisel bilgiler ve görüşme soruları bölümlerinden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler bölümünde; öğrencilerin cinsiyeti ve ilgilendikleri güzel sanatlar sorulmuştur. Görüşme soruları bölümünde 7 soru bulunmaktadır. Görüşme sorularında, öğrencilerin; sanatla ilgilenirken neler hissettiklerine, merak ettikleri sanatlara, sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen sanatsal etkinliklerle ilgili deneyimlerine, sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanılmasını isteyip istemediklerine, sosyal bilgiler dersinde sanatsal etkinliklerin nasıl uygulanabileceğine, sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin avantajlarına ve dezavantajlarına yönelik görüşleri sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma izinleri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 04/01/2019 tarihli ve 435 sayılı yazısı ve İzmir Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 23/05/2019 tarihli ve 10109986 sayılı onayı ile alınmıştır.

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler dönem sonunda, uygun zamanlarda okul kütüphanesinde ve araştırmacılar tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerle görüşmeye başlanmadan önce araştırmacılar kendilerini tanıtmış ve araştırmanın amacıyla ilgili bilgi vermişlerdir. Ardından görüşme formunda yer alan sorular yöneltilmiş ve yanıtlar araştırmacılar tarafından not edilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 30 ile 40 dakika arasında olmak üzere, toplamda 11 saat 45 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, metindeki sözcüklerin, kavramların, temaların, deyimlerin, karakterlerin ya da cümlelerin var olma durumlarını belirlemek ve onları sayısalılaştırmak amacıyla kullanılmaktadır (Kızıltepe, s. 253-254). Verilerin analizinden önce çalışma grubundaki öğrencilere ÖK1 (Öğrenci, Kız, 1); ÖE3 (Öğrenci, Erkek, 3) gibi kodlar verilmiştir. Sonrasında öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtlar analiz edilerek kodlanmıştır. Oluşturulan kodlar benzerliklerine ve farklılıklarına göre sınıflandırılarak, temalar saptanmıştır. Bu temalar bulgular bölümünde sunulmuştur.

Araştırmanın niteliğini arttırmak amacıyla Lincoln ve Guba (1985'ten aktaran Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 276-277) tarafından önerilen ve Erlandson, Harris, Skipper ve Allen (1993'ten aktaran Yıldırım & Şimşek) tarafından belirtilen stratejilerden uygun olanları kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın inandırıcılığının sağlanması aşamasında katılımcı teyidi yapılmıştır. Veriler toplandıktan sonra özetlenerek, öğrencilerden bu verilerin kendi görüşlerini yansıtıp yansıtmadıklarını ifade etmeleri istenmiştir. Araştırmanın aktarılabilirliğinin sağlanması aşamasında ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri olduğu biçimde ortaya konarak, temaların altında doğrudan alıntılarla aktarılmıştır. Araştırmanın tutarlılığının sağlanması aşamasında, tutarlık incelemesi yapılmıştır. Verilerin toplanması, kodlanması ve sonuçlarla ilişkilendirilmesi benzer süreçlerde gerçekleştirilmiş, görüşmeler benzer bir yaklaşımla sürdürülmüştür. Araştırmanın teyit edilebilirlik aşamasında, teyit incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı, ham veriler, analiz sürecinde yapılan kodlamalar ve rapora temel oluşturan notlar saklanmaktadır. Araştırmanın etik aşamasında öncelikle gerekli izinler alınmıştır. Çalışmanın herhangi bir yerinde öğrenci isimleri yazılmamış, her öğrenciye kod verilmiştir. Görüşmelerde gönüllülük, gizlilik ve özel hayata saygı gözetilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Sanatla İlgilenirken Hissettikleri

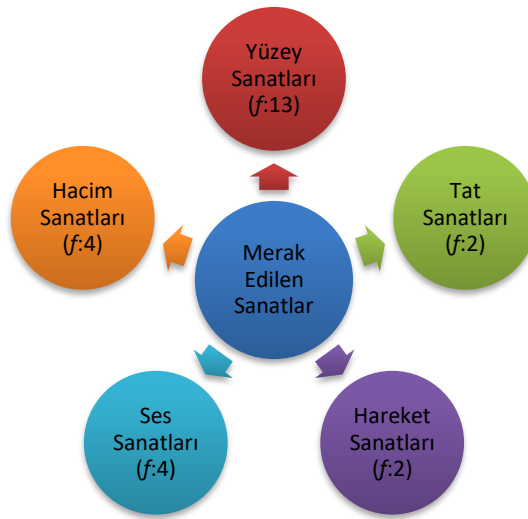
Şekil 2. Öğrencilerin Sanatla İlgilenirken Hissettikleri

Şekil 2 incelendiğinde, öğrencilerin sanatla ilgilenirken; “olumlu duygular” (f:27) ve “olumsuz duygular” (f:2) hissettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin sanatla ilgilenirken hisleri, olumlu duygular üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Öğrencilerin sanatla ilgilenirken hissettikleri” temasına yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Olumlu Duygular - ÖE14: “Sanatla uğraşırken insan heyecanlanır, sevinir, kendini rahat bırakarak yapar.” ÖK5: “Hayal gücümün geliştiğini hissediyorum, daha mutlu oluyorum. Kötü duygulardan uzaklaşıyorum, daha iyi hissediyorum.” ÖK1: “Sanatsal bir şey gördüğüm zaman ya da sanatla uğraştığım zaman, resim yaparken, müzik dinlerken kendimi yumuşacık hissediyorum, çok huzur doluyorum. Dersleri hep bu şekilde işleseydik çok iyi olurdu benim için.” ÖK16: “İlk başta sabırsızlanıyorum neler olacak diye. Sonra öğrendikçe biraz daha böyle nasıl desem heyecanlanıyorum. Belirli yarışmalar oluyor, bunlara hazırlanıyorum daha çok.” ÖK2: “Yani böyle insan macera gibi eğlence gibi bir şey içinde hissediyor kendini.” Olumsuz Duygular - ÖE19: “Sanatla, müzikle uğraşırken mesela gitar çalarken, ‘Kara Sevda’ şarkısını öğrendim ben, ‘Kara Sevda’yı çalarken bazen coşkulanıp, bazen hüzünlenip duygusal olabiliyorum. Çünkü müzik hayatın, doğanın gücüdür derler.” ÖK8: “Başta açıkçası çok fazla bir şey yapamayacağımı hissediyorum. Çünkü resme çok fazla yetenekli olduğumu düşünmüyorum. Mesela resim yapınca o resmin kötü bir şey olacağını hissediyorum ama sonra güzel şeyler çıkıyor.”

Öğrencilere göre sanat; heyecan, sevinç, eğlence, mutluluk, motivasyon, coşku, huzur, takdir görme gibi olumlu duygular ile endişe ve hüzün gibi olumsuz duygular hissettirmektedir.

Öğrencilerin Merak Ettiği Sanatlar

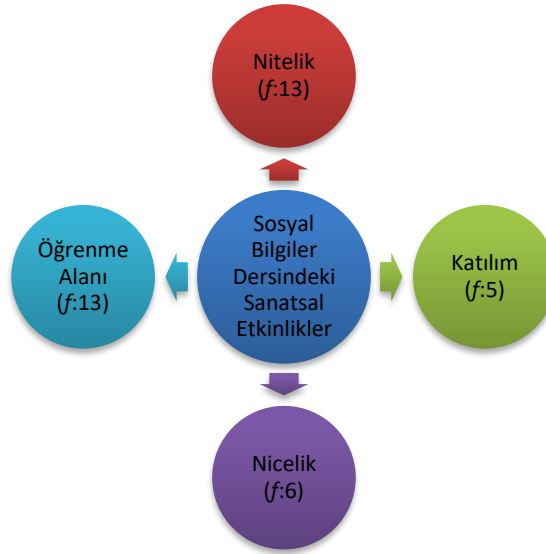
Şekil 3. Öğrencilerin Merak Ettiği Sanatlar

Şekil 3 incelendiğinde, öğrenciler tarafından merak edilen sanatlar; “yüze sanatları” (f:13), “hacim sanatları” (f:4), “ses sanatları” (f:4), “hareket sanatları” (f:2) ve “tat sanatları” (f:2) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin merak ettiği ve deneyimlemek istediği sanatlar, yüze sanatları üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Öğrencilerin merak ettiği sanatlar” temasına yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yüze Sanatları - ÖK2: “Ebru sanatını merak ediyorum, ilgimi çekmişti. Bir kanalda babamla birlikte televizyon izlerken görmüştüm. Çok güzel yapıyorlardı, ben de yapmak isterdim. Okulda resim dersinde yapabiliriz.” ÖE12: “Ebru sanatına merakım var. Bu zamana kadar hiç yapmadım, derste yapmak isterdim. Resim sanatında da çok iyi olmak isterdim. Bazen annemden yardım alıyorum.” Hacim Sanatları - ÖK16: “Heykelcilikle ilgilenmek isterdim. Sosyal bilgilerle ilgili konuların işlenişinde heykeller kullanılabilir. Mesela bilim insanları konusunda, onların heykelleri olabilir. Yani daha canlı olarak görmemi sağlar, daha çok bilgi edinmemi sağlar. Canlı canlı dokunmamı sağlar. O kapsamda daha çok bilgi öğrenirim.” Ses Sanatları - ÖK8: “Aslında ben şarkı söylemeyi seviyorum. Yani evde bazen normal şarkıları bilgisayardan açıyorum. Ondan sonra o şarkıları söylüyorum.” Hareket Sanatları - ÖK7: “Halk oyunlarını görmüştüm. Mesela halay olarak Karabük’te Safranbolu’da düğün vardı oraya gitmiştik... Zeybek oyununu merak ediyorum.” Tat Sanatları - ÖK21: “Sosyal bilgiler dersinde yörelere ait yemeklerle ilgili etkinlik yapmıştık... Ben Orduluyum. Oranın yemeklerini gösterebilirdim.”

Öğrencilerin merak ettiği sanatlar; ebru, resim, heykel, seramik, origami, müzik, dans, halk oyunları ve yeme içme sanatları olarak ifade edilmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Gerçekleştirilen Sanatsal Etkinliklere Yönelik Öğrenci Deneyimleri

Şekil 4. Sosyal Bilgiler Dersinde Gerçekleştirilen Sanatsal Etkinliklere Yönelik Öğrenci Deneyimleri

Şekil 4 incelendiğinde, öğrencilere göre sosyal bilgiler dersindeki sanatsal etkinlikler; “nitelik” (f:13), “öğrenme alanı” (f:13), “nicelik” (f:6) ve “katılım” (f:5) bakımından etkinlikler olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki sanatsal etkinliklere yönelik deneyimleri, niteliğine göre etkinlikler ile öğrenme alanına göre etkinlikler üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen sanatsal etkinlikler” temasına yönelik öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Nitelik - ÖE3: “Sosyal bilgiler dersinde videolar izlemiştik uygarlıklar konusunda. Sonra başka bir etkinlikte ülkemizdeki ekonomik faaliyetlerle ilgili harita boyamıştık. Mesela Karadeniz’de fındık yetişiyor ya Karadeniz’i fındık rengine boyamıştık. Çok eğlenceliydi, eğlenerek öğrenmiştik. Çoğu zaman öğretmen konuyu anlatıyor, sonra özetini yazıyoruz defterimize. Öyle olunca sıkılıyoruz bazen. Ama böyle etkinlikler yapınca ders eğlenceli duruma geliyor.” ÖE11: “Bilim insanlarıyla ilgili tanıtım afişleri hazırlamıştık kartona. Bazen yapıyoruz sanatsal etkinlikleri, bazen de yapmıyoruz. Her konuda yapsak sürekli olarak, daha çok etkinlik yapılırsa, oyunlar olsa ders daha akılda kalıcı olurdu. Akıllı tahtada resimler gösteriyor mesela öğretmenimiz, onlar da güzel oluyor.” ÖE9: “Karikatür hazırlamıştık Einstein, Newton gibi bilim insanlarıyla ilgili. Derse daha istekli geliyorduk, bekliyorduk dersi böyle. Sonra biz arkadaşıyla devam ettik onlara, hatta karikatür kitabımız da var. Tatillerde yapıyoruz. Ama sergilenmedi.” ÖK8: “Guaj boya ile Afrika resmi yapmıştım ben. Hangi amaçla yaptığımızı bilmiyorum. Sadece resim yaptık.” Öğrenme Alanı - ÖK20: “Bayrağımız ve İstiklâl Marşı ile ilgili afiş hazırlamıştık. Kuru boya kullanmıştık.” ÖK17: “Şiir yazmıştık. Ormanla ilgili hikâye yazmıştık. Hikâyeyi yazarken içindeymişim gibi hissetmişim. Müzeye gitmiştik.” Nicelik - ÖK5: “Çok etkinlik yapmadık. Sayısı azdı, yetersizdi bence. Daha çok olabilir.” ÖE15: “Heykeller, ebru, çinicilik konularında resimlerini gördük. Başka konularda da daha çok görsellerini görüyoruz. Farklı sanat dalları da kullanılırsa daha iyi olur tabii.” Katılım - ÖK21: “Millî kültürümüz

konusunda nereli olduğumuzun yemeklerini, yörelerini kolaj yapmıştık. Böyle etkinliklerle derse daha çok katılıyoruz.” ÖE12: “Geleneksel el sanatlarında keşke kendimiz de yapsaydık onları.”

Öğrencilere göre sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen sanatsal etkinlikler; dersi eğlenceli duruma getiren etkinlikler, düzensiz etkinlikler, motivasyonu arttıran etkinlikler, öğrenmede kalıcılığı sağlayan etkinlikler, amacı net olmayan etkinlikler, “Kültür ve Miras”, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, “Bilim, Teknoloji ve Toplum”, “Etkin Vatandaşlık”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanlarına göre etkinlikler, etkinliklerin sayısal olarak yetersizliği, etkinliklerin farklı sanat dallarını kapsamaması, öğrencinin aktif katılımını sağlayan etkinlikler ve öğrenciyi edilgen kılan etkinlikler kapsamında değerlendirilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Sanatın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri

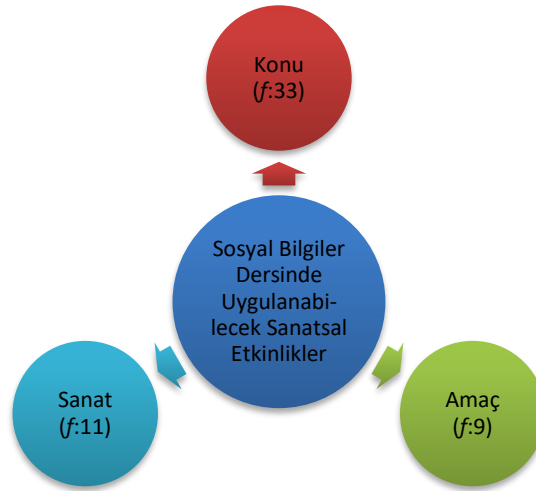
Şekil 5. Sosyal Bilgiler Dersinde Sanatın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Şekil 5 incelendiğinde, öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanılmasını isteyip istemediklerine yönelik görüşleri; “kullanılmalı” (f:19) ve “kısmen kullanılmalı” (f:2) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanılmasını istedikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanımı” temasına yönelik öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Kullanılmalı - ÖK2: “Sosyal bilgiler derslerinde mesela resim, drama çok güzel kullanılabilir.” ÖE3: “Sosyal bilgiler dersinde sanat dalları kullanılmalı. Mesela bölgelerimizde kullanabiliriz. ‘Kültür ve Miras’ta ebru sanatı var, orada kullanabiliriz.” ÖE4: “Bence her konuda kullanılmalı...” ÖE13: “Sanatı sosyal bilgiler dersinde kullanılmı isterdim. Her konuda kullanabiliriz.” ÖK16: “Bence kullanılmalı. Mesela dramada anlamadığımız konuları öğretmenimize söyleyip canlandırabiliriz. Hem böylelikle anlamış oluruz hem de ders eğlenceli bir hâle gelebilir. Katılım daha çok olur. Motivasyonumuzu da daha çok veririz derse.” Kısmen Kullanılmalı - ÖE14: “Sanat sosyal bilgiler dersinde kullanılsın isterim. Ama görsel sanatların kullanılmasını isterim... Resim kursuna da gittim. Sadece resim kursuna gitmek istedim.” ÖE10: “Duruma göre değişir. Mesela mutluyum derste resim, müzik kullanmak isterim. Canım istemezse resim yapmak istemezdim.”

Öğrencilerin büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanılmasını istediğini, bir öğrenci resim sanatına olan ilgisi nedeniyle sadece görsel sanatların kullanılmasını istediğini, bir öğrenci de sanatın duygu durumuna göre kullanılmasını istediğini ifade etmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanabilecek Sanatsal Etkinliklere Yönelik Öğrenci Görüşleri

Şekil 6. Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanabilecek Sanatsal Etkinliklere Yönelik Öğrenci Görüşleri

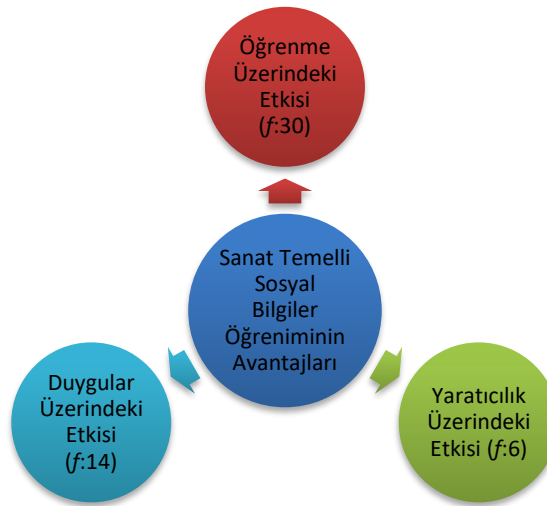
Şekil 6 incelendiğinde, öğrencilere göre sosyal bilgiler dersinde uygulanabilecek sanatsal etkinlikler; “konu” (f:33), “sanat” (f:11) ve “amaç” (f:9) bakımından belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde uygulanabilecek sanatsal etkinliklere yönelik görüşleri, konu üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Sosyal bilgiler dersinde uygulanabilecek sanatsal etkinlikler” temasına yönelik öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Konu - ÖE3: “ ‘Kültür ve Miras’ta ebru sanatını kullanabiliriz... Mesela Mezopotamya uygarlığı parayı bulmuş. Eski parayı çizmek için resim bence güzel olur. Müze olabilir mesela, parayı göstermek için müze kullanılabilir.”
ÖK1: “Sosyal bilgilerde haritalarda kullanılsın isterim. Çünkü haritalar benim için biraz zor. Daha kolaylaştırdığını düşünüyorum... Haritalar, Mezopotamya uygarlıkları, tüketici hakları, çocuk hakları konularında kullanılabilir... Tüketici hakları konusunda halkı bilinçlendirmek için bir afiş yaparım. İnsanlara anket yaparım, resimlerimizi gösteririm. Onlara daha iyiyi söylemeye çalışırım. Örneğin bazı insanlar ‘aman alayım’ diyor sonrasında kullanmadan direkt çöpe atıyorlar.” ÖE18: “...Bir kâğıda resim çizeriz. Resmin üstünde üretilen hamburger ile onu tüketen insan olur. Yapılışı da üretim aşaması olur. Köftelerin yapıldığı büyükbaş hayvanlar çizilir, altında köfteler çıkar. Oradan yön verilir, adamın ağzına gider. Üretim, dağıtım ve tüketim ağı gösterilir.” Sanat - ÖE12: “Ebru gibi faaliyetler güzel olur.” ÖE4: “Güvenlik konusunda drama yapılabilir. Biri mesela telefonunuzun numarasını verin, TC kimlik numaranızı verin gibi şeyler söylerdi, onun gibi canlandırmalar yapılırdı.” ÖE13: “Heykel ile Atatürk’ün heykelini yapmak isterim.” ÖK7: “Danslarımızı sınıfta tek tek gösterebilirler... Yemeklerimiz konusunda yapıp yiyebiliriz sınıfta.” ÖK8: “Birey ve Toplumda bir şey yapabiliriz, mesela insan topluluklarında falan bir şey yapabiliriz. İnsanları yan yana getirip insan resmi çizebiliriz.” Amaç - ÖE10: “Anlatmada yardımcı olabilir resimler. Mesela görgü kuralları anlatılabilir resimlerle. Mesela otobüs çizerim, otobüste bir tane çocuğun yaşlı bir kadına yer verişini çizerim... İyi olmadığım konularda daha anlaşılır sanat dallarından kullanırım. Tarih konularında daha çok kullanılabilir.” ÖE19: “İnsan bu derse sosyal olmak için bilgileri öğrenmeye geliyor daha çok... Sosyal bilgiler dersi daha fazla ilgi görünce insanlar daha sosyal, daha arkadaş canlısı olurlar. Anadolu uygarlıklarında şöyle bir etkinlik yapabiliriz; büyük bir kartona Hititlerin

kullandığı tarihî eşyaları yazar, resimlerini gösteririz. Tüm uygarlıkların resimlerini, o çağlarda kullandıklarını göstererek başkalarının da bunlar hakkında daha fazla bilgi edinmesine yardımcı olabiliriz.”

Öğrencilere göre sosyal bilgiler dersinde sanatsal etkinlikler: Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları, haritalar, üretim, dağıtım ve tüketim ağı, çocuk hakları, geleneksel el sanatlarımız, sanal ortamda güvenlik, Atatürk, bayrağımız, doğal afetler, görgü kuralları, halk oyunlarımız, iklim, insan hakları, seçme ve seçilme hakkı, tarih, toplum, tüketici hakları, yemeklerimiz gibi konularda; resim, drama, heykel, afiş, ebru, halk oyunları, karikatür, maket, müzik, yeme içme gibi sanatlarda ve müzede; halkı bilinçlendirmek, bilim-sanat ilişkisi kurmak, daha başarılı olmak, icatları öğrenmek, konuyu kolaylaştırmak, sosyalleşmek, tanıtmak gibi amaçlarla uygulanabilir.

Sanat Temelli Sosyal Bilgiler Öğreniminin Avantajları

Şekil 7. Sanat Temelli Sosyal Bilgiler Öğreniminin Avantajları

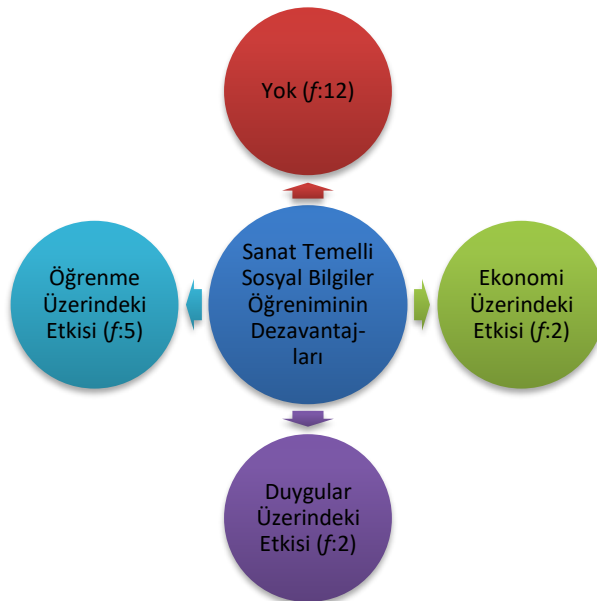
Şekil 7 incelendiğinde, öğrencilere göre sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin avantajları; “öğrenme üzerindeki etkisi” (f:30), “duygular üzerindeki etkisi” (f:14) ve “yaratıcılık üzerindeki etkisi” (f:6) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sanat temelli sosyal bilgiler öğretiminin avantajlarına yönelik görüşleri, öğrenme üzerindeki etkisinde yoğunlaşmaktadır. “Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin avantajları” temasına yönelik öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Öğrenme Üzerindeki Etkisi - ÖK5: “Daha iyi anlayabilirim konuyu. Örnek mesela uygarlıkların kullandıkları eşyalar ya da yaptıkları şeyler benim aklıma daha iyi girer. Tarihi seviyorum ben. Eskiden kullanılan şeyleri merak ederim hep... Müzeye gittiğimizde de dikkatimi çekmişti... Dersler böyle işlenirse sosyal bilgiler çok daha çekici gelir bana. O gün yaptığımız şeyi daha çok severim, daha çok ilgilenirim.” ÖE11: “Bilmediğim çok şeyi öğrenirim... Bilgi katar. Öğrendiklerimiz sayesinde yeni bağlar kurabilirim... Bazı konuları daha iyi yapabilirim. Yanlışlarım daha az çıkabilir. Sınavlarda daha başarılı olabilirim.” ÖK1: “Bence ben şöyle düşünüyorum, herkesin de öyle düşündüğünü hissediyorum; sanatla uğraştığı zaman insan daha çabuk kavrayabiliyor. Örneğin mesela ben sanatla yaptığım zaman işimi, dikkatimi o derse daha çok veriyorum. Ama sanatla yapmadığım zaman,

mesela okuyup yazdıktan sonra hiçbir şey anlamıyorum. Hemen aklımdan uçup gidiyor... Bence herkes daha iyi kavrayabilir hem eğlence hem öğrenme.” ÖK16: “Hem bilgim artar hem de anlamadığım konuları daha çok anlarım. Yani benim bilmediğim şeyleri orada bu sanatlarla birleştirerek öğrenebilirim... İlk başta anlamadığımız konuları daha iyi anlarız ve daha çok motivasyon olur. Mesela sıkıcı bir derste bence hiç kimse dinlemek istemeyebilir. Ama yani hareketli bir derste, aktif olarak giden bir deste herkes dinlemek isteyebilir bence.” ÖK8: “Sanatı, bilim dallarını öğrenmede çok fazla etkili olur.” Duygular Üzerindeki Etkisi - ÖE4: “Beni mutlu eder. Daha iyi anlarım. Konuyu hatırlamak istediğimde bu yaptığımız etkinliği hatırlayıp rahatlıkla hatırlarım.” Yaratıcılık Üzerindeki Etkisi - ÖE18: “El işlerimiz daha güzel olur. Hayal gücüm daha çok gelişir.” ÖE15: “Zihnimi daha iyi açar. Yani aklıma daha yeni fikirler getirir, daha güzel fikirler getirir.”

Öğrencilere göre sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin; daha iyi anlamak, öğrenmeyi pekiştirmek, çabuk kavramak, dersi çekici kılmak, motivasyon sağlamak, sanat öğretmek, bilim dalı öğretmek, hatırlatıcı olmak, kalıcı öğrenmeyi sağlamak, sınavda başarı sağlamak, zevk vermek, mutluluk vermek, huzur vermek, sevgi vermek, umut vermek, yetenekleri geliştirmek, hayal gücünü geliştirmek, yeni fikirlere yol açmak gibi avantajları bulunmaktadır.

Sanat Temelli Sosyal Bilgiler Öğreniminin Dezavantajları

Şekil 8. Sanat Temelli Sosyal Bilgiler Öğreniminin Dezavantajları

Şekil 8 incelendiğinde, öğrencilere göre sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin dezavantajları; “yok” (f:12), “öğrenme üzerindeki etkisi” (f:5), “duygular üzerindeki etkisi” (f:2) ve “ekonomi üzerindeki etkisi” (f:2) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin dezavantajlarına yönelik görüşleri, bir dezavantajının bulunmadığı üzerinde, daha sonra ise öğrenme üzerindeki etkisinde yoğunlaşmaktadır. “Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin dezavantajları” temasına yönelik öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yok - ÖE13: “Olumsuz yönleri yok.” Öğrenme Üzerindeki Etkisi - ÖK16: “Yani bence olmayabilir ama hep böyle sürekli sanat yapılırsa daha çok ders işleyemeyebiliriz. Hem sanat hem de ders olsun isterim, ikisi eşit olmalı.” ÖE10: “Yani hocaların mesela resim yeteneği biraz kötü olsaydı bizim anlamamız da zor olabilirdi.” Duygular Üzerindeki Etkisi - ÖK1: “Sıkılabilir, yapamadım diye üzülebilir.” Ekonomi Üzerindeki Etkisi - ÖK20: “Olumsuz yanları mesela çok fazla resim yaparsak boyalarımız biter.”

Öğrencilere göre sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin; dersin işlenememesine sebep olabilmesi, öğretmenin yeteneği yoksa anlamayı zorlaştırması, sıkıcı olabilmesi, yapamayınca üzebilmesi, kullanılan malzemenin bitmesi gibi dezavantajları bulunmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrencilerin büyük çoğunluğu sanatla ilgilenirken heyecan, sevinç, eğlence, mutluluk, motivasyon, coşku, huzur, takdir görme gibi olumlu duygular hissettiklerini belirtmiştir. Sanat olumlu duygular geliştirerek bireylerin kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamaktadır. Bu sonuç, Artut (2013, s. 20-21)'un sanatın ne için var olduğu ve ne işe yaradığı konusundaki açıklamalarıyla uyumludur. Bulgular incelendiğinde bir öğrenci sanatla ilgilenirken önce yapamayacağı yönünde bir endişe hissetse de sonrasında beklentisinin karşılandığını ifade etmiştir. Bir öğrenci de müziğin bazen coşkulandırdığı bazen de hüzünlendirdiği yönünde görüş bildirmiştir. Yani sanat olumlu duygular uyandırdığı gibi olumsuz duygular da hissettirebilmektedir.

Öğrencilerin merak ettikleri sanatlar, Özer (1993, s. 42-47) tarafından üretilen yapıtların özelliklerine göre tasnif edilen çağdaş sanat sınıflandırması bağlamında düzenlenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu ebru ve resim gibi yüzey sanatlarını merak ettiklerini dile getirmiştir. Ebru sanatına gösterilen ilgi dikkat çekicidir. Öğrencilerin bu ilgisinin nedenlerinden biri, Baş (2020)'in araştırmasında ortaya koyduğu üzere, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitabı olarak kabul edilen 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında sanat kapsamındaki konular arasında en fazla ebru sanatının işlenmesidir. Öğrencilerin bir kısmı heykel, seramik ve origami gibi hacim sanatları ve müzik gibi ses sanatlarını merak etmektedir. Öğrenciler tarafından sosyal bilgiler dersindeki konular ile heykel sanatının ilişkilendirilmesi önemli bir noktadır. Dans ve halk oyunları gibi hareket sanatlarını ve yeme içme sanatları kapsamında tat sanatlarını da merak eden öğrenciler bulunmaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde uygulanmış olan sanatsal etkinliklere yönelik öğrenci deneyimleri oldukça önemlidir. Bu doğrultuda sanatsal etkinlikler, dersi eğlenceli duruma getirmek, motivasyonu arttırmak ve öğrenmede kalıcılığı sağlamak gibi olumlu özelliklere sahiptir. Sosyal bilgiler dersinde sanatların kullanılması, eğlenerek öğrenmeyi sağlamakta ve öğrencileri derse daha istekli hâle getirmektedir. Ancak gerçekleştirilen etkinliklerin düzensiz olmasından, amacının net olarak belli olmamasından, öğrenciler tarafından neden yapıldığının anlaşılamamasından dolayı iyileştirilmeye ihtiyacının olduğu göze çarpmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin tüm öğrenme alanlarında sanatla bütünleştirilebilecek konular mevcuttur. Ama burada uygulanan sanatsal etkinlikleri, sanatla sosyal bilgilerin bütünleştirilmesinden ziyade sosyal bilgiler dersinde sanat kullanımı olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Etkinlikler, ilk öğrenme alanı olan “Birey ve Toplum” haricindeki öğrenme

alanlarında gerçekleştirilmiştir. En fazla etkinlik “Kültür ve Miras” öğrenme alanında yapılmıştır. Bunların yanı sıra öğrencilerin uygulanan etkinliklerin sayısal olarak yetersizliği ve farklı sanat dallarını kapsamadığı yönündeki eleştirileri, sürecin aksayan hususlarını göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca bazı etkinliklerde öğrenciler sürece aktif olarak katılırken, bazı etkinliklerdeyse daha çok resimler gösterildiği, uygulama yapılmadığı için süreçte aktif olamamışlardır. Öğrenciler özellikle ebru, heykel gibi sanatları uygulamalı olarak deneyimlemek istemektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde sanatın kullanmasını istediklerini vurgulamıştır. Bu sonuç, Yılmaz ve Şahan (2016)’ın öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği araştırmadaki sanat eğitiminin gerekliliğine ilişkin bulgularla benzerlik göstermektedir. Taylor, Monck ve Ayoub (2014), sosyal bilgiler eğitimcilerinin, sanat entegrasyonunun öğrencilerin ilgi düzeyini artırdığını, anlamlı tartışmalar gerçekleştirmeyi sağladığını ve tarihi ve kültürel anlayışı geliştirdiğini gözlemlemiş ve katılımcıların çoğunluğu sanatla öğretimi güçlü bir şekilde desteklediklerini ifade etmişlerdir. Farklı sanat dalları sosyal bilgiler dersinde kullanılmaya çok uygundur. Fakat bir öğrenci yeteneği, bir öğrenci de duygusal durumu doğrultusunda sanatsal etkinliklere katılmak isteyeceğini açıklamıştır. Buradan hareketle sanatsal etkinlikler tasarlanırken öğrencilerin kişisel özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği söylenebilir.

Sosyal bilgiler dersinde uygulanabilecek sanatsal etkinliklerin öğrencilerin görüşlerine göre ortaya konmasının, öğrencilerin isteklerinin ve beklentilerinin açığa çıkmasına ve bu konuda yapılacak çalışmalara yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilere göre sanat, sosyal bilgiler dersi kapsamında Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları konusuyla bütünleştirilmeye çok uygundur. Öğrenciler tarafından en fazla bu konuda örnek verilmiştir. Uygarlıkların yaşayışı ve eserleri, sanatsal etkinliklerle daha da somutlaştırılabilecektir. Manifold (1995)’un belirttiği üzere, öğrenciler geçmişten sanat eserlerini inceleme fırsatı bulduklarında, sanatın toplumun değerlerini nasıl yansıttığını ve toplumun sosyal, politik ve ekonomik inançlarından nasıl etkilendiğini anlamaya başlar. Toplumlar, kültürlerini dans, müzik, drama ve görsel sanatlar gibi sanatlar aracılığıyla anlatırlar (Burstein & Knotts, 2010). Burstein (2014)’in çalışması sosyal bilgiler dersinde kültürel antropolojinin sanatla bütünleştirilmesine örnek niteliğindedir. Morris (2000), çalışmasında bazı eserlerin sınıfta nasıl kullanılacağını açıklamaktadır. Öğrenciler haritalar konusunda sanatsal etkinliklerin kullanılmasının, konuyu kolaylaştıracağı görüşündedir. Epstein (2001, s. 253), sanat temelli bir öğretim programının, sosyal bilgiler öğrenimini hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından olduğundan daha ilginç ve eğlenceli duruma getirebileceğinin altını çizmektedir. Atatürk’ün heykelinin yapılmak istenmesi de sosyal bilgilerle Atatürkçülük konularının ilişkilendirilmesi bakımından önemli bir bulgudur. Resim, drama, heykel, afiş, ebru, halk oyunları, karikatür, maket, müzik, yeme içme gibi sanatlarda ve müzede sanatsal etkinlikler kullanılabilir. Bunların yanında sosyal bilgiler ile sanatın bütünleştirilmesinin halkı bilinçlendirmek, bilim ve sanat ilişkisini kurmak, başarıyı arttırmak gibi amaçları vardır.

Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin öğrenciler açısından bazı avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Avantajları bakımından öğrenme, duygular ve yaratıcılık üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu aktarılmıştır.

Sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin sağladığı bu avantajlar, Sarıgöz, Sağ ve Cam (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmadaki sanat eğitimi ve yeterliği anketinde yanıtlanan; bireyin anlama ve idrak etme kapasitesini arttırması ile yaratıcılığı geliştirmesi maddeleriyle tutarlıdır. Öztürk ve Otluoğlu (2002), sosyal bilgiler dersinde yazılı edebiyat ürünlerinin kullanılmasının öğrencilerin duyuşsal davranış özellikleri bakımından kendilerini daha yetkinleşmiş olarak görmelerini sağladığını tespit etmiştir. Kisida, Goodwin ve Bowen (2020), tiyatro yoluyla tarih öğretimi sonucunda öğrencilerin tarihsel içerik bilgisinde, tarih öğrenme isteğinde, tarihsel empati üzerinde ve sahne sanatlarına ilgilerinde artış gösterdiğini saptamıştır. Gülüm ve Ulusoy (2008) ile Sidekli ve Coşkun (2014), sosyal bilgiler öğretiminde türkü destekli etkinliklerin, öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını ortaya koymuştur. Ünlüer (2018), sosyal bilgiler dersinde türkülerin kullanılmasına yönelik öğrenci görüşlerini inceleyerek, türkülerin ilgi çekici bulunduğu ve öğrencilerin türkülerle dersi daha iyi öğrendiklerini belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Çoğu öğrenci, sanat temelli sosyal bilgiler öğreniminin dezavantajının olmadığını vurgulamakla beraber, dezavantajları bakımından öğrenme, duygular ve ekonomi üzerinde olumsuz etkiler doğurabileceği belirtilmiştir.

ÖNERİLER

- Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, öğrencilerin görüşlerine göre sanatın olumlu duygular hissettirmesi, merak uyandırması, derslerde sanatsal etkinliklerin kullanılmasının istenmesi, motivasyonu ve başarıyı arttırması gibi nedenlerle sosyal bilgiler dersinde sanatın sıklıkla kullanılması önerilmektedir.
- Sosyal bilgiler dersiyle sanatın bütünleştirildiği, düzenli ve amacı belirli olan çalışmalar yapılabilir.
- Sanat temelli sosyal bilgiler öğretimi yapılırken öğrencileri süreçte aktif kılmak için gerçekleştirilecek etkinliklerin öğrenci merkezli olması, bireysel farklılıkları gözetenek, farklı sanat dallarını kapsaması önemlidir.
- Literatürde sanat ve sosyal bilgiler ilişkisini ele alan çalışmalar sınırlı sayıda olduğu için bu kapsamda kuramsal ve uygulamalı araştırmalar yapılmasının alana katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Araştırma ile ilgili izinler; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 04/01/2019 tarihli ve 435 sayılı yazısı ve İzmir Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 23/05/2019 tarihli ve 10109986 sayılı onayı ile alınmıştır. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Bu araştırmada birinci yazar %60 ve ikinci yazar %40 oranında katkıda bulunmuştur. Bu araştırmada çıkar çatışması teşkil edebilecek herhangi bir durumun bulunmadığı yazarlar tarafından beyan edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akhan, N. E. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sanat algıları ve sanat konularının öğretimine yönelik görüşleri [Özel Sayı]. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 146-162.
- Artut, K. (2013). *Sanat eğitimi: Kuramları ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Ayaydın, A., Kurtuldu, M. K., & Akyol Dayı, B. (2017). Sanata ilişkin görüşleri belirleme ölçeğinin geliştirilmesi (Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 204-219. <https://doi.org/10.17679/inuefd.306515>
- Baş, K. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sanat kavramının ve sanat içerikli konuların yeri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 668-691. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.234.32>
- Boyer, C. L. (1996). *Using museum resources in the K-12 social studies curriculum*. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education Bloomington IN. <https://www.ericdigests.org/1998-1/social.htm>
- Brady, M. (2007). Social studies and the arts. P. J. Farris (Ed.), *Elementary and middle school social studies: An interdisciplinary, multicultural approach* içinde (s. 302-325). Waveland Press.
- Burstein, J. (2014). Integrating arts: Cultural anthropology and expressive culture in the social studies curriculum. *Social Studies Research and Practice*, 9(2), 132-144.
- Burstein, J. H., & Knotts, G. (2010). Creating connections: Integrating the visual arts with social studies. *Social Studies and the Young Learner*, 23(1), 20-23.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2018). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Pegem Akademi.
- Colley, B. M. (2012). Teaching social studies through the performing arts. *The Educational Forum*, 76(1), 4-12. <http://dx.doi.org/10.1080/00131725.2011.627986>
- Creswell, J. W. (2015). Beş nitel araştırma yaklaşımı (M. Aydın, Çev.). M. Bütün & S. B. Demir (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* içinde (s. 69-110). Siyasal Kitabevi.
- Çıldır Gökaslan, Z. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sanatçı" ve "sanat eseri" kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 2(2), 90-108.
- Dede, H. (2016). Öğrencilerin sanata karşı bakış açılarını ortaya koymaya yönelik bir tutum ölçeği. *idil*, 5(25), s.1559-1576. <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1475474833.pdf>
- Demirezen, S. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi ve sanat. R. Turan & T. Yıldırım (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 377-393). Anı Yayıncılık.
- Dewey, J. (1980). *Art as experience*. Perigee Books.
- Epstein, T. (2001). Social studies and the arts. E. W. Ross (Ed.), *The social studies curriculum: Purposes, problems, and possibilities* içinde (s. 235-254). State University of New York Press.
- Ercan, M. (2007). *Cumhuriyet döneminde ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki sanat konularının yeterliliği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Ersoy, A. F. (2017). Fenomenoloji. A. Saban & A. Ersoy (Ed.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* içinde (s. 81-138). Anı Yayıncılık.

- Güleç, S., & Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63-78.
- Gülüm, K., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler dersinde göç konusunun işlenişinde halk türkülerinin kullanılması (örnek bir çalışma). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 7(26), 112-127.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.
- Kılcan, B., & Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan estetik değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(4), 1047-1076.
- Kırıkçı, A. C., Akgül, M. Y., & Bahar, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretim programlarında sanat ve estetik. *Harran Maarif Dergisi*, 5(1), 31-62. <http://dx.doi.org/10.22596/2020.0501.31.62>
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi. F. N. Seggie & Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma: Yöntem, teknik analiz ve yaklaşımları* içinde (s. 253-266). Anı Yayıncılık.
- Kisida, B., Goodwin, L., & Bowen, D. H. (2020). Teaching history through theater: The effects of arts integration on students' knowledge and attitudes. *AERA Open*, 6(1), 1-11. <https://doi.org/10.1177/2332858420902712>
- Mangram, J. A., & Weber, R. L. (2012). Incorporating music into the social studies classroom: A qualitative study of secondary social studies teachers. *Journal of Social Studies Research*, 36(1), 3-21.
- Manifold, M. C. (1995). *Art education in the social studies*. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education Bloomington IN. <https://www.ericdigests.org/1996-4/art.htm>
- McGowan, T., Guzzetti, B., & Doğanay, A. (Çev.). (2003). Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4367/59729>
- McKean, B. (2002). Artistic representations in three fifth-grade social studies textbooks. *The Elementary School Journal*, 103(2), 187-197. https://www.jstor.org/stable/1002234?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma türleri (F. Koçak Canbaz & M. Öz, Çev.). S. Turan (Ed.), *Nitel Araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* içinde (s. 21-37). Nobel Yayıncılık.
- Morris, R. V. (2000). Teaching social studies with artifacts. *The Social Studies*, 91(1), 32-37. <https://doi.org/10.1080/00377990009602439>
- NCSS (1993 January; February). *The social studies professional*. National Council for the Social Studies.
- Özer, B. (1993). *Yorumlar: Resim heykel mimarlık*. YEM Yayınları.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: Demokratik vatandaşlık eğitimi* içinde (s. 1-31). Pegem Akademi.
- Öztürk, C. & Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları* içinde (s. 1-41). Pegem Akademi.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 173-182.

- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. M. Bütün & S. B. Demir (Ed.), *Nitel araştırmada stratejik temalar* (Y. Dede & F. I. Bilican, Çev.) içinde (s. 37-73). Pegem Akademi.
- Russell, W. B. (2012). The art of teaching social studies with film. *The Clearing House*, 85, 157-164. <https://doi.org/10.1080/00098655.2012.674984>
- San, İ. (2019). *Sanatlar, eğitim ve kültür*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarıgöz, O., Sağ, M., & Cam, F. (2015). Öğrencilerin sanat eğitimi ve sanatın gerekliliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 572-579.
- Selanik Ay, T., & Kurtdebe Fidan N. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 69-89.
- Sheridan, K. (2009). Studio thinking in early childhood. M. Narey (Ed.), *Making meaning: Constructing multimodal perspectives of language, literacy, and learning through arts-based early childhood education* içinde (s. 71-88). Springer.
- Sidekli, S., & Coşkun, İ. (2014). Türkü: Sosyal bilgiler öğretiminde yeni bir yaklaşım. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 27-38.
- Taylor, J. A. (2008). From the stage to the classroom: The performing arts and social studies. *The History Teacher*, 41(2), 235-248.
- Taylor, J. A., Monck, T., & Ayoub, S. (2014). Arts integration in the social studies: Research and perspectives from the field. *The Councilor: A Journal of the Social Studies*, 75(1), 23-48. http://thekeep.eiu.edu/the_councilor/vol75/iss1/5
- TDK. (t.y.). *Türk Dil Kurumu* içinde. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Ünlüer, G. (2018). Sosyal bilgiler dersinde kültür öğretiminde türkülerden yararlanma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 581-594. <http://dx.doi.org/10.17218/hititsosbil.365821>
- Yeşilbursa, C., & Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 19-33.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O., & Şahan, G. (2016). Öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyacına yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 717-729.